

2024-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудити жөнүндө отчет

“Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2025-жылга аудитордук иш планына жана Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2025-жылдын 15-апрелиндеги №06-1/196 буйругуна ылайык, 2024-жылдын 1-январынан тартып 2024-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына шайкештик аудити жүргүзүлдү.

Жооптуу тараптар жана аудит субъектиси:

Бул аудитке карата жооптуу тарап жана аудиттин субъектиси Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги болуп саналат.

Жооптуу тараптын милдеттери:

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин жалпы милдеттерине мамлекеттик каражаттарды башкаруу жана мыйзам чыгаруучу органы тарабынан берилген ыйгарым укуктарды жүзөгө ашыруу, ошондой эле ушул аудиттин предмети кирет.

Аудитордун жана аудит тобунун милдети:

Аудитордун жана аудит тобунун милдети, жүргүзүлгөн аудиттин негизинде, тиешелүү аудит критерийлерине ылайыктуулугу боюнча өз алдынча корутундуга келүү. Аудит корутундуларды тастыктоо үчүн жетиштүү далилдерди алуу үчүн жол-жоболорду аткарууну камтыйт. Аткарылган жол-жоболор аудитордун кесипкөй чечимине, анын ичинде алдамчылыктын же катанын кесепетинен жол берилген олуттуу ылайык келбөө тобокелдигине баа берүүгө көз каранды. Аудиттин аткарылуучу жол-жоболору ушул жагдайларда ылайыктуу деп эсептейбиз. Чогултулган аудитордук далилдер ушул отчетто баяндалган корутундулар үчүн негизди камсыз кылуу үчүн жетиштүү жана ылайыктуу деп эсептейбиз.

Аудиттин предмети:

Аудиттин предмети болуп, Министрликтин ишинин укук белгилөөчү ченемдик укуктук актыларында бекитилген максаттарга жана милдеттерге жана Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына ылайык келүүсүн изилдөө саналат.

Жогоруда көрсөтүлгөн мезгил ичинде аудиттин кароосуна киргизилген маселелер төмөнкүлөрдү камтыды:

- Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын мурдагы аудитинин жыйынтыктары боюнча жазма буйруктарынын жана сунуштамаларынын аткарылышын талдоо;

- бюджеттик каражаттардын чыгашалар сметасынын түзүлүшүнө жана аткарылышына аудит;

- атайын эсептин каражаттарынын кирешелеринин жана чыгашаларынын сметасынын аткарылышына аудит;

- кассалык жана банктык операциялардын аудити;

- эмгек акынын жана башка төлөмдөрдүн аудити;

- транспорттук чыгымдар беренесине жүргүзүлгөн аудити;

- коммуналдык чыгымдарга лимиттердин сакталышына аудит;

- дебитордук жана кредитордук карыздарга аудит;

- негизги каражаттарга жана товардык-материалдык баалуулуктарга, ТМБнын ченемден ашыкча запастарына жана эсептөөлөрдөгү каражаттарга аудит;

- “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарынын аткарылышына аудит;

- кредиттердин, гранттардын, өнүктүрүү фондунун акча каражаттарына жана гуманитардык жардамдардын натыйжалуу пайдаланышына, кайтарып берүүнүн, төлөөнүн мөөнөттөрүнүн жана шарттарынын сакталышына аудит;

- учурдагы жана капиталдык ондоого жумшалган каражаттарга аудит;

- товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү мамлекеттик сатып алуулар чөйрөсүндөгү мыйзамдардын сакталышына аудит;

- бухгалтердик эсептин жана финансылык отчеттуулуктун абалын талдоо;

- Антимонополиялык мыйзамдар жана баалардын, тарифтердин бекитилишине аудит;

- жана башка маселелер.

Аудиттин критерийлери:

- Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодекси;

- Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси;

- Кыргыз Республикасынын Суу кодекси;

Кыргыз Республикасынын мыйзамдары:

- “Бухгалтердик эсеп жөнүндө”;

- “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө”;

- “Кыргыз Республикасынын 2024-жылга жана 2025-2026-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджет жөнүндө”;

- Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 1-августундагы ПЖ №266 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматчыларына жана муниципалдык кызматчыларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” -Жарлыгы;

- *Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтомдору:*
- 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө”;
- 2017-жылдын 29-сентябрындагы №626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын жана депозиттик эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө”(аудит мезгилинде юридикалык күчүндөгү);
- 2011-жылдын 3-ноябрындагы №694 “Бюджеттик мекемелерди финансылоодо Жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражаттар калдыктарын эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө нускама бекитүү тууралуу;
- 2015-жылдын 27-апрелиндеги № 258 “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” жобону жана Өзгөчө эмгек шарттарындагы жумуштардын типтүү тизмегин (оор жумуштар, зыяндуу, кооптуу жана башка өзгөчө эмгек шарттарындагы жумуштар, өзгөчө климаттык шарттардагы жумуштар) бекитүү жөнүндө;
- *Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтомдору:*
- 2024-жылдын 7-мартындагы №98 “Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги жөнүндө;
- 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө”;
- 2022-жылдын 1-августундагы №433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө”;
- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 28-декабрындагы № 10-Б “Эсептердин бирдиктүү планын жана Мамлекеттик башкаруу секторунун аны пайдаланышы боюнча колдонмону бекитүү жөнүндө” буйругу;
- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобо;
- Кыргыз Республикасынын ушул системаны жөнгө салуучу башка ченемдик укуктук актылары жана Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин буйруктары, көрсөтмөлөрү.

Ишти аткарууда колдонулган аудиттин стандарттары

Иш INTOSAI аудитинин негизги принциптерине жана шайкештик аудити үчүн жетектөөчү көрсөтмөлөргө, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын Кеңешинин 2021-жылдын 29-мартындагы № 01-26/56 токтому менен бекитилген Шайкештик аудити боюнча колдонмого ылайык жүргүзүлдү.

Этикалык талаптарга ылайык келүү

Аудиттин эл аралык стандарттары этикалык ченемдерди сактоону, ошондой эле аудиттин предмети бардык олуттуу аспектилерин боюнча тиешелүү мыйзамдарга жана ченемдик укуктук актыларга ылайык келерине негиздүү кепилдик алуу үчүн аудитти пландаштырууну жана жүргүзүүнү талап кылат.

Аткарылган иштин кыскача баяндамасы

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин (мындан ары–Министрлик) ишмердүүлүгүнө тиешелүү ченемдик укуктук актылар, ички ченемдик документтер, 2024-жылга иш пландары жана отчеттору изилденди. Аудит корутундуларды колдоо үчүн жетиштүү жана тийиштүү далилдерди алуу үчүн процедураларды аткарууну камтыйт.

Аудит кызмат адамдары тарабынан берилген документтердин, материалдардын, маалыматтардын негизинде текшерүүнүн программасына ылайык (№7 форма) жүргүзүлгөн.

“Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамына ылайык, аудитке берилген документтердин, финансылык отчеттуулуктун, башка отчеттордун жана маалыматтардын толуктугу жана тууралыгы үчүн жоопкерчиликти аудит субъектисинин жетекчилиги, кызмат адамдары жана аткаруучу адамдары тартат.

Ушул аудиттин жүрүшүндө, убакыттын кыскалыгына байланыштуу бардык маселелер тандоо ыкмасы менен текшерилген, ушуга байланыштуу мамлекеттик инспектор аудит жүргүзүлгөн субъекттин финансылык отчеттуулугунун мүмкүн болуучу каталарын жана бузуулардын тобокелдигинин укугун өзүнө калтырат.

Аудит мезгилинде каржылоону бөлүштүрүүчүлөр болуп төмөндөгүлөр эсептелген:

- *биринчи кол коюу укугу менен:*

- Министрдин биринчи орун басары 2024-жылдын 14-мартына чейин М.С. Раматов, 2024-жылдын 14-мартынан 2024-жылдын 26-августуна чейин К.У. Касейинов, 2024-жылдын 26-августунан баштап бүгүнкү күнгө чейин Ж.К. Керималиев;

- Министрдин орун басары 2024-жылдын 1-январынан бүгүнкү күнгө чейин М.И. Дүйшеев;

- *экинчи кол коюу укугу менен:* башкы бухгалтер Ч.А. Асанжанова аудит камтыган мезгил аралыгынан тартып бүгүнкү күнгө чейин иштеп келет.

Корутунду

Жүргүзүлгөн аудиттин натыйжасында Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде жана анын ведомстволук бөлүмдөрүндө каражаттарды пайдалануу төмөндө көрсөтүлгөн айрым жагдайларды кошпогондо, жалпысынан бардык олуттуу аспектилери боюнча мыйзамдын талаптарына шайкеш келери аныкталды.

**Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын мурдагы
аудитинин жыйынтыктары боюнча жазма буйруктун жана
сунуштаманын аткарылышы**

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы, 2023-жылга Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыктары боюнча:

- **жазма буйруктун** (04.04.2025-ж. № 01-20/31) төмөнкү пункттары аткарылган эмес жана жарым-жартылай аткарылган:

- 15 пункт (2, 3, 15, 17, 23, 34, 36, 39, 40, 41, 44, 47, 48, 49 жана 50-пункттар) **аткарылган эмес**;

- 11 пункт (1, 4, 5, 16, 19, 25, 28, 30, 37, 42 жана 46-пункттар) **жарым-жартылай аткарылган**.

- **сунуштаманын** (04.04.2025-ж. №01-20/34) 16 пункту (2, 3, 5, 7, 9, 10, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23 жана 24-пункттар) **аткарылган эмес**, ал эми 3 пункту (1, 8 жана 11-пункттар) **жарым-жартылай аткарылган**.

Калыбына келтирүүгө тийиш болгон 5 179,9 миң сомдун ичинен, 1063,8 миң сом калыбына келтирилген, 4 116,1 миң сом калыбына келтирилген эмес.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы, 2023-жылга Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыктары боюнча берилген:

- жазма буйруктун (04.04.2025-ж. № 01-20/31) аткарылбаган 2, 3, 15, 17, 23, 34, 36, 39, 40, 41, 44, 47, 48, 49, 50-пунктарынын; жарым-жартылай аткарылган 1, 4, 5, 16, 19, 25, 28, 30, 37, 42, 46-пунктарынын толугу менен аткарылышы камсыздалсын жана 4116,1 миң сом өлчөмүндөгү калыбына келтирилбеген сумманын калдыгы калыбына келтирилсин;

- сунуштаманы (04.04.2025-ж. №01-20/34) толугу менен аткаруу боюнча чаралар көрүлсүн.

Аудит субъектисинин кыскача мүнөздөмөсү

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 7-мартындагы №98 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги жөнүндө Жобого ылайык, Министрлик суу ресурстары, анын ичинде суу фонду, ичүүчү

суу менен камсыз кылуу жана саркынды сууларды чыгаруу, жерлерди мелиорациялоо, ирригациялык жана мелиоративдик инфраструктура, агроөнөр жай комплекси, анын ичинде мал чарбачылыгы, ветеринария, балык өстүрүү (аквакультура), өсүмдүк өстүрүү, өсүмдүктөрдүн карантини, айыл чарба багытындагы жерлер (айыл чарба жерлеринин мамлекеттик фонду жана жайыттар), тамак-аш жана кайра иштетүү өнөр жайы (этил спиртин, алкогольдук жана спирт камтыган продукцияны өндүрүү, импорттоо, сактоо жана жүгүртүү жаатындагы бирдиктүү мамлекеттик саясатты камсыз кылууну кошпогондо), жер жана суу мыйзамдарын колдонууда жана сактоодо бир түрдүүлүктү камсыз кылуу, ошондой эле ветеринардык, фитосанитардык коопсуздук жаатында мамлекеттик көзөмөлдөө жана контролдоо жана Кыргыз Республикасынын жер жана суу мыйзамдарын сактоо, ошондой эле жашыл жана органикалык айыл чарба, климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу айыл чарбадагы адаптациялык жана митигациялык чаралар чөйрөсүндө мамлекеттик саясатты ишке ашыруучу аткаруу бийлигинин ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы болуп саналат.

Министрликтин максаты:

Азык-түлүк коопсуздугун камсыз кылуу, айыл чарба өндүрүшүнүн, тамак-аш жана кайра иштетүү өнөр жайынын атаандашууга жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү, кластердик өндүрүштүн негизинде кошумча нарктын чынжырчасын өнүктүрүү, ветеринардык, фитосанитардык коопсуздукту камсыз кылуу, айыл чарба жана суу чарбасын өнүктүрүү, экономикалык жана социалдык маанисин эске алуу менен суу ресурстарын пайдаланууну жана коргоону комплекстүү жана натыйжалуу башкаруу, анын ичинде ичүүчү суу менен камсыз кылуу жана саркынды сууларды чыгаруу, жашыл жана органикалык айыл чарбасын илгерилетүү, климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу айыл чарбадагы адаптациялык жана митигациялык чараларды көрүү, ошондой эле жер мыйзамдарынын, суу пайдалануунун, суу объекттерин жана суу чарба инфратүзүмдөрүн күтүүнүн, суу ресурстарын пайдалануунун эрежелеринин талаптарынын сакталышын мамлекеттик көзөмөлдөө жана контролдоо болуп саналат.

2024-жылга бюджеттик каражаттардын, атайын эсептин жана башка каражаттардын кирешелер жана чыгашалар сметасынын аткарылышын талдоо

“Кыргыз Республикасынын 2024-жылга жана 2025-2026-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджетти жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, Министрликтин бюджетти 19 360,6 млн сом суммасында бекитилген, анын ичинен: бюджеттик каражаттар 5482,1 млн сом, атайын эсептин каражаттары 208,7 млн сом, мамлекеттик инвестициялык каражаттар 4 982,0 млн сом, капиталдык салымдар 1 000,0 млн сом, “Айыл чарбасын каржылоо-12” долбоорунун каражаттары 5 000,0 млн сом жана “Агроөнөржайы комплексин насыялоо” долбоорунун каражаттары 2 687,8 млн сом.

2024-жылдын жыйынтыгы менен Министрликтин такталган бюджети 24 739,3 млн сомду түзүп, бекитилген бюджетке салыштырмалуу 5378,7 млн сомго көбөйдү же 27,8%, анын ичинен бюджеттик каражаттар 5 715,4 млн сомду түзүп, бекитилген бюджетке салыштырмалуу 233,3 млн сомго көбөйдү же 4,3%, атайын эсептин каражаттары 468,1 млн сомду түзүп, бекитилген бюджетке салыштырмалуу 259,4 млн сомго көбөйдү же 124,3%, Президенттик фонддон бөлүнгөн каражаттар 7,5 млн сомду түзүп, мамлекеттик инвестициялар боюнча каражаттар 8 557,7 млн сомду түзүп, бекитилген бюджетке салыштырмалуу 3 575,7 млн сомго көбөйдү же 71,8%, капиталдык салымдар 2 092,8 млн сомду түзүп, бекитилген бюджетке салыштырмалуу 1 092,8 млн сомго көбөйдү же 109,3%, анын ичинен мамлекеттик казыналык облигациялар 565,0 млн сомду түзүп, бекитилген бюджетке салыштырмалуу 565,0 млн сомго көбөйдү же 100%, “Айыл чарбасын каржылоо-12” долбоору боюнча каражаттар 5000,0 млн сомду түзүп, бекитилген бюджеттин деңгээлинде калды, “Агроөнөржай комплексин насыялоо” долбоору боюнча каражаттар 2 687,8 млн сомду түзүп, бекитилген бюджеттин деңгээлинде калды жана Агрохолдинг ААК 210,0 млн сомду түздү.

Иш жүзүндө *өздөштүрүлгөн каражаттар* 27 983,4 млн сомду түзүп, 113,1 пайызга аткарылды, анын ичинен бюджеттик каражаттар 5 455,5 млн сомду түзүп, 95,5 пайызга аткарылды, атайын эсептин каражаттарынын чыгымдары 320,5 млн сомду түзүп, 68,5 пайызга аткарылды, Президенттик фонддон бөлүнгөн каражаттар 7,5 млн сомду түзүп, 100 пайызга аткарылды, мамлекеттик инвестициялар боюнча чыгымдар 7 760,8 млн сомду түзүп, 90,7 пайызга аткарылды, капиталдык салымдар боюнча каражаттар 2 034,2 млн сомду түзүп, 97,2 пайызга аткарылды, анын ичинен мамлекеттик казыналык облигациялар боюнча чыгымдар 565,0 млн сомду түзүп, 100 пайызга аткарылды, “Айыл чарбасын каржылоо-12” долбоору боюнча каражаттар 4 862,7 млн сомду түзүп, 97,3 пайызга аткарылды, “Агроөнөржай комплексин насыялоо” долбоору боюнча каражаттар 7332,2 млн сомду түзүп, 272,8 пайызга аткарылды жана Агрохолдинг ААК чыгымдары 210,0 млн сомду түзүп, 100 пайызга аткарылды.

Аныкталды/корутунду

Аудит мезгилинде Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 115-пунктунун жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы №471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун талаптары так сакталбай Кыргыз Республикасынын чегинен сыртка кызматкерлерди командировкага жиберүү менен байланышкан Министрликтин борбордук аппаратынын кызматкерлерине **42,0 миң сом** командировкалык чыгымдары ашыкча төлөнгөн.

Сунуштама:

- мындан ары Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 22.01.2024-жылдагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун жана Иш сапардык чыгымдардын ченемдерин белгилөө жана алардын ордун толтуруу тартиби жөнүндө Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актынын талаптары так сакталсын;

- Кыргыз Республикасынын чегинен сыртка кызматкерлерди командировкага жиберүү менен байланышкан Министрликтин борбордук аппаратынын кызматкерлерине ашыкча төлөнгөн 42,0 миң сом командировкалык чыгымдары тийиштүү кызматкерлер тарабынан ордуна коюлсун.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу мамлекеттик кызмат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча агенттиги 2024-жылдын 18-январында №01-12/45 сандуу кат менен Кыргыз Республикасынын министрликтерине жана ведомстволоруна Россия Федерациясынын Президенттик академиясынын мамлекеттик жогорку мектеби тарабынан уюштурулган КМШ өлкөлөрүнүн мамлекеттик кызматчылары үчүн “Мамлекеттик башкаруу боюнча мастер - жетекчилер үчүн” кайра даярдоо программасына кабыл алуу жарыяланганын маалымдаган.

Белгилеп кетүүчү жагдай Россия Федерациясынын Президенттик академиясынын мамлекеттик жогорку мектеби тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу мамлекеттик кызмат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча агенттигине жиберилген катта окууга катышкан мамлекеттик кызматчылардын транспорттук жана мейманкана чыгымдары катышуучунун жеке эсебинен же жиберген жактан төлөнөт деп көрсөтүлгөн.

Бирок, жогорудагы аталган окуу программасы жетекчилик кызматты ээлеген кызматкерлерге багыталганына карабастан, бюджеттен ири сумма акча каражатын сарптап, Министрликтин Адам ресурстарын башкаруу бөлүмүнүн башчысына 2024-жылы аталган окуу программасына катышып келүүсү үчүн иш сапар чыгымдары мамлекеттик бюджеттин эсебинен каржыланып, жалпы **515,9 миң сом** төлөнүп берилген.

Сунуштама

Мындан ары бюджеттик каражаттар сарамжалдуу пайдаланылсын.

Аныкталды/корутунду

“Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 22 жана 24-беренелеринин талаптарын бузуу менен аудиттин мезгилинде Министрлик тарабынан Социалдык фондго милдеттүү камсыздандыруу төгүмдөрү белгиленген мөөнөттө жана толук көлөмдө которулбагандыгы үчүн 2024-жылы **491,5 миң сом** өлчөмүндө туумдар жана айыптар төлөнгөн.

Сунуштама

“Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 22 жана 24-беренелеринин талаптары так сакталсын. Аудиттин мезгилинде Министрлик тарабынан Социалдык фондго милдеттүү камсыздандыруу төгүмдөрү белгиленген мөөнөттө жана толук көлөмдө которулбагандыгына жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыктарынын кызматкерлерине төлөнүп берилген эмгек акыларга аудит жүргүзүү мезгилинде, райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыктарынын кызматкерлерине эмгек акынын базалык окладдарына кошумча акыларды төлөөдө эмгек стаждарын аныктоо комиссиясынын 2024-жылдын 8-февралындагы №2 протоколуна жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1997-жылдын 25-июнундагы №377 “Кыргыз Республикасынын бийик тоолуу жана алыскы зоналарында жашаган жана иштеген адамдарга мамлекеттик колдоо көрсөтүү жөнүндө” токтомуна таянып кызматкерлердин базалык окладдарына эмгек китепчесинде дыйкан чарба мүчөсү болгон деп белгиленгендигине байланыштуу кызматтык маянага пайыздык үстөк жана стаж кошулуп, 2024-жылы 6 кызматкерге 146,1 миң сом жана Тоң РАӨБ жетектөөчү адисине эмгек китепчесине кызматтарда иштебеген жылдары үчүн жеке ишкер тарабынан ар кандай кызматтарда иштеген тууралуу эмгек китепчесине туура эмес 10 жыл 3 ай стаж кошулуп толтурулган (бухгалтер сатуучу, курулуш бөлүмүнүн башчысы, чарба башкаруучу-менеджер), натыйжада 2024-жылы 33,0 миң сом кошумча эмгек акы төлөнүп берилген. Жалпы 2024-жылы тоолуу райондордо иштебеген жылдары үчүн 179,1 миң сом эсептелинип төлөнүп берилген.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1997-жылдын 25-июнундагы №377 “Кыргыз Республикасынын бийик тоолуу жана алыскы зоналарында жашаган жана иштеген адамдарга мамлекеттик колдоо көрсөтүү жөнүндө” токтомунун талаптары так аткарылсын жана 2024-жылы тоолуу райондордо иштебеген жылдары үчүн кошумча эмгек акы 179,1 миң сом эсептелинип төлөнүп берилгендигине жол берген тиешелүү кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы №694 токтому менен бекитилген “Бюджеттик мекемелерди финансылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражатта калдыктарын эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө” Нускамага ылайык, 31.12.2024-жылга карата товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастары төмөнкүлөр боюнча аныкталган:

-1098,1 миң сом суммасында, анын ичинен Ош башкы суу чарба башкармалыгында-100,5 миң сом, Өзгөн райондук суу чарба башкармалыгында-381,7 миң сом, С.Ибраимов атындагы Папан суу сактагыч

башкармалыгында-208,2 миң сом, Тоң райондук суу чарба башкармалыгында-65,5 миң сом, Ак-Суу райондук суу чарба башкармалыгында-127,9 миң сом, Жети-Өгүз райондук суу чарба башкармалыгында-214,3 миң сом;

- Ветеринардык кызматы боюнча (медикаменттер, дары-дармектер жана таңуучу материалдар) 146 991,0 миң сом суммасында, анын ичинен Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгында - 124,7 миң сом;

- Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаментинде - 1 626,1 миң сом.

Ошону менен бирге, 2024-жылга Кыргыз Республикасынын республикалык бюджетинин аткарылышына жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча Эсептөө палатасы тарабынан Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы № 694 токтому менен бекитилген, “Бюджеттик мекемелерди финансылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражатта калдыктарын эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө” нускамасына ылайык ТМБ ашыкча запастары-144 806,8 миң сом, дебитордук карыздар-3 127,4 миң сом аныкталган жана ТМБнын ашыкча запастары-143 851,1 миң сом, дебитордук карыздар-3 127,4 миң сом эсепке алуу боюнча Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине сунуштама берилгендигин белгилейбиз.

Сунуштама

Мындан ары Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы №694 токтому менен бекитилген “Бюджеттик мекемелерди финансылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражатта калдыктарын эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө” нускаманын талаптары так аткарылсын.

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине караштуу Суу ресурстары кызматы боюнча (Суу ресурстары кызматы)

Аныкталды/ корутунду

2024-жылдын сметасын бекитүүдө, Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 6-беренесинин 2-бөлүгүнүн талаптары так сакталбай эмгек акыны бекитүүдө: Киров суу сактагыч башкармалыгында 4 123,6 миң сомго, Кочкор райондук суу чарба башкармалыгында (Кочкор РСЧБ) 3 273,7 миң сомго, жалпы **7397,3 миң сомго** ашык бекитилген. Жалпы эмгек акы штаттык тизим боюнча Киров суу сактагыч башкармалыгы: эсептелгени 16 908,3 миң сом, сметада 21 031,9 миң сом, Кочкор РСЧБсы: 40 914,0 миң сом, сметада 44 187,7 миң сом бекитилген.

Сунуштама

Мындан ары, сметаны бекитүүдө Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 6-беренесинин 2-бөлүгүнүн талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Бюджетти түзүүдө жана аткарууда бюджеттик классификацияны колдонуу бөлүгүндө, Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 8-беренесинин, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 27-сентябрындагы №5-Б буйругу менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Бюджеттик классификациясынын талаптары сакталбастан, жалпы суммасы **34 716,3 миң сом** анын ичинде:

1. Күйүүчү жана майлоочу материалдарды сатып алуу чыгымдарын смета боюнча бекитүүдө 2214 “Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр” беренесинде каралышы керек болсо, иш жүзүндө “Имараттар жана курулуштар” 3111-беренеси боюнча бекитилип жана чыгымдалган. Алар, “Жалал-Абад БСЧБсында 3 125,2 миң сом; Аксы РСЧБсында 629,0 миң сом, Ала-Бука РСЧБсында 1 817,1 миң сом, Базар-Коргон РСЧБсында 2 953,4 миң сом, Ноокен РСЧБсында 5 167,7 миң сом, Сузак РСЧБсында 12 190,0 миң сом, Тогуз-Торо РСЧБсында 3 141,7 миң сом, Токтогул РСЧБсында 1 857,9 миң сом, Чаткал РСЧБсында 835,4 миң сом, Баткен БСЧБсында 349,6 миң сом, Лейлек РСЧБсында 646,2 миң сом.

2. Мүлктү учурдагы оңдоого кеткен чыгымдары сметасын бекитүүдө 2221 “Мүлктү учурдагы оңдоого кеткен чыгымдар” беренесинде каралышы керек болсо, иш жүзүндө “Машиналар жана жабдуулар” 3112-беренеси боюнча бекитилип жана пайдаланылган. Алар, “Жалал-Абад БСЧБсы” мекемесинде 1 224,8 миң сом, “Аксы РСЧБсы” мекемесинде 468,3 миң сом.

3. Башка кызмат көрсөтүүнү алууга чыгымдардын сметасын бекитүүдө 2215 “Дагы башка кызмат көрсөтүүнү алуу” беренесинде каралышы керек болсо, иш жүзүндө “Имараттар жана курулуштар” 3111-беренеси боюнча бекитилип жана чыгымдалган. Алар, “Лейлек РСЧБсы” мекемесинде 310,0 миң сом.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине

Бюджетти түзүүдө жана аткарууда Бюджеттик классификацияны колдонуу бөлүгүндө, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 27-сентябрындагы №5-Б буйругу менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Бюджеттик классификациясынын талаптарынын сакталышы камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

Чүй башкы суу чарба башкармалыгы боюнча (Чүй БСЧБ)

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 15-мартындагы №108-т тескемесинин негизинде Суу ресурстары кызматына республикалык бюджеттин кайра бөлүштүрүү эсебинен жер казуучу снаряддарды сатып алууга 199 390,0 миң сом каралган, анын ичинен 195 354,0 миң сом бөлүнүп берилген. Аталган акча каражатын пайдалануу үчүн Чүй БСЧБсы менен “Айыл Банк” ААКсынын ортосунда 2024-жылдын 15-

мартында №94 “Аккредитив ачуу жөнүндө келишими” түзүлгөн. Чүй БСЧБсы тарабынан 2023-жылдын 28-декабрында №434 төлөө тапшырмасынын негизинде “Айыл Банк” ААКсындагы аккредитивдик эсебине 195 354,0 миң сом которулуп берилген. 2024-жылдын 31-декабрына карата КР Министрлер Кабинетинин 15.03.2023-жылдагы №108-р Тескемесинин негизиндеги акча каражаттарынын аккредитивдик эсептеги калдыгы 173 711,1 миң сом. 2024-жылдын август айынан 2025-жылдын июль айына чейин Чүй БСЧБсы тарабынан аккредитивдик сметунан жалпы 15 973,9 миң сом колдонулган. 2025-жылдын 24-июнуна акча каражаттарынын аккредитивдик эсептеги калдыгы **157 737,2 миң сом.**

Аталган Тескемени аткаруу үчүн Чүй БСЧБсы тарабынан 2023-жылы өткөзүлгөн конкурстук тооруктардын негизинде Чүй башкы суу чарба башкармалыгы (мындан ары-сатып алуучу) менен "Сямынг Инжиринг Машинари" ЖЧКсы (мындан ары-жеткирүүчү) 2024-жылдын 6-февралында жалпы суммасы 195 354,0 миң сом суммасында земснаряддарды-атайын техникаларды сатып алууга №3 Келишими түзүлгөн. Земснаряддарды-атайын техникаларды жеткирүү графиги түзүлгөн Келишимдин №3 тиркемесине жана 4.1. пунктуна ылайык 2024-жылдын 01-апрелине чейин жүргүзүлүшү керек болчу. “Сатып алуучу” жабдуучунун алдында келишим боюнча бардык шарттарды жана талаптарды аткарган, бирок “Жеткирүүчү” атайын техниканы жеткирүү графигинин мөөнөтү бүткөнгө чейин өз милдеттенмелерин аткарган эмес. “Сатып алуучу” Келишимдин 5.2.2 пунктчасына ылайык Жеткирүүчүгө тапшырылган атайын техника үчүн 21 642 874 сом төлөгөн.

Келишимдин 7.2. пунктуна ылайык, эсеп менен **586,1 миң сом** суммасында айып пул Сатып алуучуга төлөнүшү керек.

Аудит аяктагандан кийин Чүй БСЧБсы тарабынан “Айыл-Банк” ААКсында бантык аккредитивдик алыш-бериш эсебиндеги 157 737,2 миң сом акча каражаты 25.11.2025-ж. №5821/1 төлөө тапшырмасы менен республикалык бюджеттин кирешесине которулган.

Сунуштама:

- жеткирүүчү "Сямынг Инжиринг Машинари" ЖЧКсынан тапшыруу мөөнөтүн бузгандыгы үчүн Келишимдин 7.2. пунктуна ылайык эсеп менен 586,1 миң сом суммасындагы айып пулду өндүрүү жана КР Бюджеттик кодексинин 47-беренесинин 29-пунктуна ылайык республикалык бюджеттин киреше бөлүгүнө которуу боюнча тийиштүү чаралар көрүлсүн;

- *Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине:*

- аккредитивдик эсептеги акча каражаттарынын натыйжалуу пайдаланылышы боюнча көзөмөл күчөтүлсүн.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 21-ноябрындагы №615“Бишкек шаарынын чектериндеги суулардын жана каналдардын участокторун өткөрүп берүү жөнүндө” токтомунун (аудит мезгилинде юридикалык күчүндөгү) негизинде Чүй башкы суу чарба

башкармалыгынын карамагындагы суулардын жана каналдардын участоктору Бишкек шаарынын мэриясынын балансына өткөрүлүп берилген.

2024-жылы Чүй БСЧБнын атайын эсептин каражаттарынын эсеп-сметуна **1 413,2 миң сом** акча каражаты “Чопо-Таш” ЖЧКсынан жер участогун (суу объектисин) пайдалангандыгы үчүн түшкөн. Аудиттин жүрүшүндө, жер участогун (суу объектисин) пайдалангандыгы үчүн 2024-жылдын 12-мартындагы №3 Келишиминин негизинде 1014,2 миң сом суммасындагы каражат Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине которулуп берилди. Калдык сумма 399,0 миң сомду түзгөн жана 24.06.2025-жылы №568/25 төлө тапшырмасы менен Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине которулду.

Сунуштама

Жер участогун (суу объектисин) пайдалангандыгы үчүн (ижара акысы) түшкөн акча каражаттарын Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 47-беренесинин 11-пунктуна ылайык республикалык бюджеттин киреше бөлүгүнө өз убагында которуу камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

Аудиттин мезгилинде *Кара-Суу райондук суу чарба башкармалыгынын (Кара-Суу РСЧБ)* имаратынын аймагында 20м2 жер аянтын “Альфа Телеком” ЖАКсы менен 2024-жылдын 07-майында № 004а-181-24 сандуу келишим 1 айга 12,0 миң сомдон жалпы 60,0 миң сом ижара акы эсептелбестен жана өндүрүлбөстөн калып кеткендиги аныкталды.

Сунуштама

“Альфа Телеком” ЖАКсынан 60,0 миң сомдук ижара акыны өндүрүү жана КР Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттикке которуу боюнча тийиштүү чаралар көрүлсүн.

Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедициясы боюнча

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 16-январындагы №8-т жана 2023-жылдын 07-июлундагы №417-т тескемелерине жана Суу ресурстары кызматынын 2023-жылдын 02-ноябрындагы №124 буйругуна ылайык Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедициясы менен “Сямын Жиашенг Инжиринг Машинари” ЖЧК 2023-жылдын 25-декабрында №80 атайын техниканы жеткирүүгө контракт түзүлгөн. Аталган контракттын 5-пунктунун 5.4-пунктчасында техниканы өз убагында алып келбегендигине байланыштуу сатып алуучу сатуучуга ар бир күнгө келбеген техниканын баасына 0,10% айып пул салынат деп көрсөтүлгөн, максималдуу чегерилүүчү сумма 2,0% ашпайт жана кийин төлөнүүчү каражаттардан кармап калуу менен деп көрсөтүлгөн. Аудиттин жүрүшүндө жалпысынан 104 бирдик техниканын ичинен өткөрүп берүү актыларына ылайык 76 бирдик техникасы келген жана 999 000,0 миң сомдун 2,0% ашпаган туум **19 980,0 миң сомду** түздү.

Сунуштама

Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедициясы 2023-жылдын 25-декабрындагы № 80 контракттын 5-пунктунун 5.4-пунктчасында көрсөтүлгөн талаптарына ылайык 19 980,0 миң сомду кийин төлөнүүчү каражаттардан кармап жана тийиштүү бюджетке кайтарып берүү жагы камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

“Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 2-беренесин, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2020-жылдын 17-июлундагы №385 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүн эсептөөнүн жана төлөөнүн тартиби жөнүндө” нускаманы (*аудит мезгилинде юридикалык күчүндөгү*) бузуу менен, кызматкерлерге эмгек акы төлөмдөрдү жүргүзүүдө камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча 10,9 миң сом, киреше салыгы боюнча 3,5 миң сом эсептелинген эмес, Аудиттин жүрүшүндө социалдык камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча 4,2 миң сомдук туум жана киреше салыгы боюнча 1,3 миң сомдук туум эсептелинди, баардыгы камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча **15,1 миң сом** жана киреше салыгы боюнча **4,8 миң сом**. *Аудиттин жүрүшүндө 2025-жылдын 10-июнундагы №14,15,16,17 төлөө тапшырмалары менен тийиштүү бюджеттерге которулган.*

Сунуштама

“Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптары так сакталсын, эмгек акы төлөмдөрдү жүргүзүүдө камсыздандыруу төгүмдөрү жана киреше салыгы өз убагында эсептелбегендиги, тийиштүү бюджетке өз убагында которулбагандыгы үчүн тиешелүү кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Казынанын көчүрмөсүнө ылайык Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедициясынын атайын каражаттардын эсебине кызмат көрсөтүүнүн башка классификацияланбаган түрлөрү үчүн акы катары 766,7 миң сом келип түшкөн, анын ичинен 160,0 миң сом Ысык-Ата райондук суу чарба башкармалыгына каналдарды механизациялык тазалоо үчүн түшкөн жана 606,7 миң сом айрым айыл өкмөттөр менен келишимдердин негизинде жумушчу документтерди даярдап берүү үчүн келип түшкөн.

Түзүлгөн келишимдердин предметтери жана шарттары жумушчу документтерди даярдап берүү кызмат катары көрсөтүлгөн, тактап айтканда аталган кызмат көрсөтүү Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 12-июнундагы № 304 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик органдардын жана алардын ведомстволук мекемелеринин мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрүнүн бирдиктүү реестрине” киргизилген эмес.

Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедициясы Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөр жөнүндө” Мыйзамынын 5-беренесинин 1- бөлүгүнүн талаптарын сактабастан мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөрдүн реестрине киргизилбеген кызматтарды көрсөтүп **606,7 миң сом** суммасында негизсиз киреше алынган.

Сунуштама

“Мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөр жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 17-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык мамлекеттик жана муниципалдык кызмат көрсөтүүлөрдүн тиешелүү реестрине киргизилбеген акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрдөн алынган 606,7 миң сомду республикалык бюджетке которуу жагы камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедиция тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 29-августундагы № 474 “Бюджеттик чөйрөнүн кызматкерлеринин эмгек акы төлөө шарттарын жөнгө салуучу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомуна ылайык күчүн жоготконуна карабастан, КР Өкмөтүнүн 1999-жылдын 26-июлундагы № 407 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик бюджеттен каржылануучу уюмдарда ишкана жетекчисине, анын орун басарларына жана башкы бухгалтерине эмгек акы төлөөнүн шарттары жөнүндө” жобо менен, 16 кызматкердин маяналарына жогорку адистиги үчүн 50 % **619,2 миң сомду** түзгөн үстөк акы негизсиз төлөнгөн.

Сунуштама

Мындан ары эмгек акыны төлөөдө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 01-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптары так сакталсын жана кызматкерлердин маяналарына жогорку адистиги үчүн 50 % негизсиз үстөк акы төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

“Эмгек акы фонду” беренесине аудит жүргүзүү учурунда Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун ченемдерин бузуу менен 2024-жылдын 01-январынан 2024-жылдын 01-апрелине чейин административдик-башкаруу персоналдарынын кызматтык

маяналарына 50%-га чейин үстөк акы төлөнүп берилип келген, алар: *Ысык-Ата РСЧБсында* 318,2 миң сомду жана аларга чегерилген социалдык чегерүүлөрдүн суммасы 54,9 миң сомду, жалпы суммасы **373,1 миң сомду**, *Чүй РСЧБсында* 450,2 миң сомду жана аларга чегерилген социалдык чегерүүлөрдүн суммасы 77,6 миң сомду, жалпы суммасы **527,8 миң сомду**, *Кемин РСЧБсында* 1 403,4 миң сомду жана аларга чегерилген социалдык чегерүүлөрдүн суммасы 242,1 миң сомду, жалпы суммасы **1 645,5 миң сомду** түзгөн.

Сунуштама

Эмгек акы чегерүүдө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптарынын аткарылышы камсыздалсын.

“Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу” мамлекеттик мекемеси боюнча

Аныкталды/корутунду

“Эмгек акы фонду” беренесине аудит жүргүзүү учурунда Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптары бузулуп 2024-жылдын август айында кызматкерлерге тамак-аш үчүн 115,9 миң сом жана жол кире акысы үчүн 44,4 миң сом жөлөкпүлдөр негизсиз төлөнгөн, жалпы суммасы **160,3 миң сомду** түзгөн.

Сунуштама

Эмгек акы чегерүүдө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптарынын аткарылышы камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 29-августундагы №474 “Бюджеттик чөйрөнүн кызматкерлеринин эмгек акы төлөө шарттарын жөнгө салуучу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомуна ылайык күчүн жоготкондугуна карабастан, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1999-жылдын 26-июлундагы №407 токтому

менен бекитилген “Мамлекеттик бюджеттен каржылануучу уюмдарда ишкана жетекчисине, анын орун басарларына жана башкы бухгалтерине эмгек акы төлөөнүн шарттары жөнүндө” жобо менен эмгек маяналарына негизсиз кошумча акылар төлөнүп берилген, алардын ичинен: “Алай РСЧБсында” **137,2 миң сом**, “Кара-Кулжа РСЧБсында” **99,7 миң сом**, “Ноокат РСЧБсында” **73,8 миң сом**, А.Сатыбалдиев атындагы Найман суу сактагычы жана каналдар тобу башкармасында” **83,6 миң сом** төлөнүп берилген.

Сунуштама

Эмгек акы чегерүүдө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 29-августундагы №474 “Бюджеттик чөйрөнүн кызматкерлеринин эмгек акы төлөө шарттарын жөнгө салуучу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомунун талаптары так аткарылсын.

Аныкталды/корутунду

“С.Ибраимов атындагы Папан суу сактагыч башкармалыгы” мамлекеттик мекемесинде аудиттин жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 19-мартындагы №123 токтому менен бекитилген “Он үчүнчү эмгек акыны эсептөөнүн тартибинин” 1-пунктун бузуу менен он үчүнчү эмгек акы **22,2 миң сом** ашыкча эсептөөлөр жүргүзүлүп кызматкерлерге төлөнүп берилген.

Сунуштама

Ашыкча эсептелинген он үчүнчү эмгек акы 22,2 миң сом тиешелүү кызматкерлерден өндүрүлүп республикалык бюджеттин эсебине которулсун.

Аныкталды/корутунду

Аудит учурунда белгилүү болгондой, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 27-апрелиндеги №258 токтому менен бекитилген “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” жобонун талаптары сакталбастан, тактап айтканда, айрым кызматкерлерге жумуш орундарына аттестация жүргүзүлбөстөн, аудит камтыган мезгил аралыгында оор жумуштар, зыяндуу, кооптуу жана башка өзгөчө эмгек шарттарындагы жумуштар үчүн үстөк акы негизсиз төлөнгөн, алар:

- Ала-Бука РСЧБсында 716,0 миң сомго, социалдык фонд төлөмү 123,5 миң сом, жалпы **839,5 миң сом**, А.Сатыбалдиев атындагы Найман суу сактагычы жана каналдар тобу башкармасында жалпы **13,8 миң сом**, Базар-Коргон РСЧБсында 64,9 миң сом, социалдык фонд төлөмү 11,2 миң сом, жалпы **76,1 миң сом**, Ноокен РСЧБсында 832,5 миң сом, социалдык фонд төлөмү 143,6 миң сом, жалпы **976,1 миң сом**, Сузак РСЧБсында 707,6 миң сом, социалдык фонд төлөмү 122,1 миң сом, жалпы **829,7 миң сом**.

Сунуштама

Ала-Бука, Базар-Коргон, Ноокен, Сузак райондук суу чарба башкармалыктарында, А.Сатыбалдиев атындагы Найман суу сактагычы жана каналдар тобу башкармасында кызматкерлерге эмгек акысына зыяндуулук үчүн кошумча төлөмдөр Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн

2015-жылдын 27-апрелиндеги №258 токтому менен бекитилген “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” жобонун талаптарына шайкеш келтирилип төлөө камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

Аудитке берилген маалымат боюнча, Тогуз-Торо РСЧБсынын 2024-жылдын 25-июнундагы №9, 2024-жылдын 22-февралындагы №6 жана 2024-жылдын 23-майындагы №11 буйруктарынын негизинде Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптары бузулуп 2024-жылдын квартал жыйынтыктары боюнча бир айлык эмгек акы фонду өлчөмүндө бюджеттик каражаттарынын эсебинен жалпы суммасы **669,6 миң сом**, анын ичинен эмгек акы 571,3 миң сом, социалдык төлөм (17,25%) 98,6 миң сом сый акылар эсептелинип төлөнгөндүгү аныкталды.

Сунуштама:

- эмгек акы чегерүүдө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптарынын аткарылышы камсыздалсын;

- ченемдик укуктук актыларда каралбаган бюджеттик каражаттарынын эсебинен сый акыларды төлөө практикасы токтотулсун.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин (*аудит мезгилинде юридикалык күчүндөгү*) 74- беренесинине ылайык убактылуу ордун ээлөөнүн узактыгы 3 айдан ашпашы керек. Аталган талаптарды бузуу менен төмөнкү мекемелерде 2024-жыл мезгил аралыгында негизсиз эмгек акылары чегерилип келген:

- *Баткен башкы суу чарба башкармалыгында* жетекчи тарабынан чарба башчы жана башкы эсепчи кызматына башкы адис боюнча убактылуу жумушун аткаруу жөнүндө буйрук чыгып, жыйынтыгында 76,2 миң сом эмгек акы жана социалдык төлөмдөрү (17,25%) 13,1 миң сомду түзгөн, жалпы **89,3 миң сом** чегерилген;

- *Жалал-Абад башкы суу чарба башкармалыгында* жетекчи тарабынан диспетчер кызматына техника коопсуздугу боюнча убактылуу жумушун аткаруу жөнүндө буйрук чыгып, жыйынтыгында 73,7 миң сом эмгек акы жана социалдык төлөмдөрү (17,25%) 12,7 миң сомду түзгөн, жалпы **86,4 миң сом** чегерилген.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 35-беренесинин талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

*Нарын башкы суу чарба башкармалыгынын 2023-жылдын 2-октябрындагы № 47-б буйругунун негизинде Куланак суу бөлүмүнүн инженери Ж.Ж. Саякбаев иштен бошотулган. Нарын шардык соту Саякбаев Ж.Ж. талабынын негизинде 2023-жылдын 14-декабрындагы чечими менен жогорудагы Нарын БСЧБсынын буйругу жокко чыгарылып, Ж.Ж. Саякбаевге аргасыз бош жүргөндөгү эмгек акысы катары 60,5 миң сом, моралдык зыяндын ордун толтуруу үчүн 15,0 миң сом, жалпысынан **75,5 миң сом** Нарын БСЧБсы тарабынан төлөнгөн. Бирок, Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 1009-беренесинин ченемдерине ылайык күнөөлүү кызмат адамдары тарабынан төлөнүшү керек деп көрсөтүлгөн. Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 1009-беренесинин жоболору сакталбастан Нарын БСЧБсы тарабынан Ж.Ж. Саякбаевге 75,5 миң сом төлөнүп берилген. 2025-жылдын 16-майындагы № 409900037 нактадай төлөмгө квитанциясы менен күнөөлүү кызмат адамдары тарабынан бюджетке кайтарылган.*

Сунуштама

Мындан ары кызматкерлерди жумуштан бошотууда Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин жана Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

*Сокулук райондук суу чарба башкармалыгында 2024-жылдын ичинде эмгек келишими менен 21 адамга 3 385,5 миң сом эсептелген, анын ичинен атайын эсептин каражаттарынын эсебинен 8 жумушчуга 1 758,4 миң сом эмгек акы, бюджеттин эсебинен 13 жумушчуга **1 627,1 миң сом** эсептелген жана төлөнгөн, жогорудагы штаттык бирдик боюнча иштеген адамдарга эмгек келишими менен дагы ашыкча төлөнүп берилген.*

Сунуштама

Мындан ары штаттык бирдик боюнча иштеген кызматкерлерге эмгек акы эсептөөдө жана төлөөдө Кыргыз Республикасынын эмгек мыйзамдарынын талаптары сакталсын.

Аныкталды/корутунду

*Бакай-Ата райондук суу чарба башкармалыгында КР Эмгек кодексинин 332-беренесинин талаптары сакталбай мекеменин кызматкерлерине айкалыштырып иштеген күндөрү үчүн жалпы суммасы **4,6 миң сом** ашыкча төлөнүп берилген. Жогорудагы көрсөтүлгөн ашыкча төлөнгөн 4,6 миң сом аудиттин жүрүшүндө ордуна коюлду.*

Сунуштама

КР Эмгек кодексинин талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

*Манас райондук суу чарба башкармалыгында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 токтомунун 35-тиркемесинин талаптары сакталбай, мекеменин кызматкерлеринин иштеген жылдары үчүн пайыздык үстөктүн өлчөмдөрүнө **14,2 миң сом** ашыкча төлөнүп берилген. Ашыкча төлөнгөн 14,2 миң сом жүргүзүлүп жаткан аудит учурунда ордуна коюлду.*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 токтомунун талаптары так сакталсын.

Б.Мамбетов атындагы Орто-Токой суу сактагыч башкармалыгы боюнча

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 18-сентябрындагы № 434 токтому менен бекитилген “Убактылуу эмгекке жарамсыздык боюнча жөлөкпулду жана кош бойлуулук жана төрөт боюнча жөлөкпулду берүүнүн тартиби жөнүндө” Жобонун 37-пунктунун 2-пунктчасынын шарттарын бузуу менен башкармалыктын мурдагы башкы бухгалтерине ашыкча **19,3 миң сом** төлөнгөн.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 18-сентябрындагы № 434 токтому менен бекитилген “Убактылуу эмгекке жарамсыздык боюнча жөлөкпулду жана кош бойлуулук жана төрөт боюнча жөлөкпулду берүүнүн тартиби жөнүндө” Жобонун 37-пунктунун 2-пунктчасынын талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 27-апрелиндеги № 258 токтому менен бекитилген “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” Жобонун 2-пунктунун талаптары аткарылбай, мекеменин жалпы кызматкерлерине 2024-жылы **1 901,4 миң сом** ашык төлөнгөнү аныкталды.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 27-апрелиндеги № 258 токтому менен бекитилген “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” Жобонун талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 8-главасынын 2-параграфынын 331, 332-пункттарынын талаптарын бузуу менен эч кандай эсептөөлөр жүргүзүлбөй 2 кызматкердин банктык карталарына негизсиз **200,0 миң сом** суммасындагы акча каражаты которулган жана 329-пунктунун талаптарын бузуу менен,

табель боюнча иштеген күндөрдүн акысын эсептөө туура эмес жүргүзүлүп, кызматкерлерге **11,3 миң сом** акча каражаты кем которулган.

Сунуштама:

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 8-главасынын 2-параграфынын 329, 331, 332-пункттарынын талаптары так сакталсын;

- 2 кызматкердин банктык карталарына негизсиз которулган **200,0 миң сом** суммасында акча каражаты калыбына келтирилсин, тиешелүү кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун 35-тиркемесинин 2-пунктунун талаптары так сакталбай, айкалыштырып иштеген эки кызматкердин эмгек акысына иштеген жылдары үчүн үстөк эсептелинип жалпы **24,8 миң сом** ашык төлөнгөн.

Сунуштама

Мындан ары Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун 2-тиркемесинин талаптары так сакталбай, айдоочуларга нормалдуу эмес жумуш убактысына 50% жана эселөө коэффициентин туура эмес колдонулгандыктан жалпы **155,7 миң сом** ашык төлөнгөн (*Ички аудиттин жыйынтыгы менен 2024-жылдын эсебинен 111,0 миң сом ордуна коюлган*).

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Ысык-Көл башкы суу чарба башкармалыгында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомдорун бузуу менен, Жамааттык келишимдин 2.2-пунктунун жана 5-бөлүмүнүн талаптарынын негизинде, эмгек акы төлөө фондун үнөмдөөнүн эсебинен 16 кызматкерге юбилейлик даталарга жана алган грамоталарына карата **173,6 миң сом** суммасында сый акылар (бир жолку сыйлыктар) чегерилген.

Сунуштама

Эмгек акы төлөө фондун эсептөө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомдоруна ылайык жүргүзүлсүн.

Аныкталды/корутунду

Тогуз-Торо райондук суу чарба башкармалыгында 2024-жыл мезгил аралыгында Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин салык кызматына салык жана камсыздандыруу төгүмдөрүнүн отчеттору мөөнөтү кечиктирилип тапшырылгандыгына байланыштуу 28,4 миң сом айып жана 4,1 миң сом туум (пеня) салынып өндүрүлгөн. Натыйжада 2024-жыл мезгил аралыгында салык жана камсыздандыруу төгүмдөрүнүн отчеттору кечигип тапшырылганына байланыштуу жалпы суммасы **32,5 миң сом** айып жана туум төлөнүп, бюджеттик жоготууга жол берилген.

Сунуштама

Тогуз-Торо райондук суу чарба башкармалыгында Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин талаптары так аткарылсын, тийиштүү отчетторду өз убагында тапшыруусу көзөмөлгө алынсын жана жалпы суммасы 32,5 миң сом айып жана туум төлөнгөндүгүнөн, бюджеттик жоготууларга жол берген кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги № 234 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана

калкын 2022/2023-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө” токтомунун талаптарын бузуу менен мекемеде электр энергиясын керектөөнү үнөмдөө боюнча чаралар көрүлгөн эмес, 2024-жылга электр энергиясынын төлөмдөрү убагында жүргүзүлбөгөндүгүнө байланыштуу туумдар (пеня) эсептелинип, бюджеттик жоготууга жол берилген, анын ичинен; *Жалал-Абад БСЧБсында 402,9 миң сом, Ала-Бука РСЧБсында 56,7 миң сом, Ноокен РСЧБсында 641,4 миң сом, Токтогул РСЧБсында 24,2 миң сом, Баткен БСЧБсында 555,8 миң сом, Лейлек РСЧБсында 513,2 миң сом.*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 28-майындагы №265 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана калкын 2024/2025-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө” токтомунун талаптарынын аткарылышы камсыздалсын. Мындан ары, бюджеттик каражаттарды сарамжалдуу жана натыйжалуу пайдалануу үчүн электр энергиясын керектөө лимитин ашырууга жол берилбесин. Бюджеттик каражаттарды сарамжалдуу жана үнөмдүү пайдалануу максатында, электр энергиясы үчүн өз убагында төлөм жүргүзүлсүн.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги № 234 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана калкын 2022/2023-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө” токтомунун талаптарын бузуу менен мекемеде электр энергиясын керектөөнүн лимити сакталган эмес, үнөмдөө боюнча чаралар көрүлгөн эмес, анын ичинен: *Жалал-Абад БСЧБсында - 3 621,9 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 4 962,0 миң сом ашыкча чыгымдалган, Аксы РСЧБсында - 6 009,9 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 8 527,7 миң сом ашыкча чыгымдалган, Ала-Бука РСЧБсында - 697,9 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 993,7 миң сом ашыкча чыгымдалган, Ноокен РСЧБсында - 3 645,8 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 4 994,7 миң сом ашыкча чыгымдалган, Сузак РСЧБсында - 2 382,4 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 3 379,6 миң сом ашыкча чыгымдалган, Токтогул РСЧБсында - 6 867,9 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 1 490,3 миң сом ашыкча чыгымдалган, Манас РСЧБсында - 281,3 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 392,0 миң сом ашыкча чыгымдалган, Айтматов РСЧБсында - 195,7 миң кВт/саат лимиттен ашыкча же 273,0 миң сомду ашыкча чыгымдалган.*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 28-майындагы №265 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана калкын 2024/2025-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө” токтомунун талаптары так аткарылсын. Бюджеттик каражаттарды сарамжалдуу жана натыйжалуу пайдалануу максатында, электр энергиясын керектөө лимитин ашырууга жол берилбесин, электр энергиясы үчүн өз убагында төлөм жүргүзүлсүн.

Аныкталды/корутунду

"Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинде Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген "Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча" жобонун 119-пунктунун талаптары бузулуп 2024-жылдын 31-декабрына карата **25,4 миң сомдук** иш-сапар чыгымдарынын авансылык отчеттору кызматкерлер тарабынан тапшырылган эмес.

Сунуштама:

- кызматкерлер тарабынан алынган акча каражаттарын ордуна коюу же авансалык отчетторду тапшыруу камсыздалсын;

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген "Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча" жобонун талаптарынын кынтыксыз аткарылышы камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

Базар-Коргон райондук суу чарба башкармалыгында КР Министрлер Кабинетине караштуу мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигинин 2024-жылдын 17-майындагы №457-б сандуу "Мамлекеттик менчикке кабыл алуу жөнүндө" буйругунун негизинде Жалал-Абад облусунун Чаткал районунан эки даана оор жүк ташуучу унаалар Базар-Коргон РСЧБсына берилген. Аудиттин жүрүшүндө аталган оор жүк ташуучу унаалар, жалпы балансылык баасы **1 650,4 миң сомдук** негизги каражаттар "Базар-Коргон РСЧБсынын балансына алынбагандыгы аныкталды.

Сунуштама

Базар-Коргон райондук суу чарба башкармалыгында негизги каражаттарды таанууда Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген "Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча" жобонун талаптары так сакталсын. Жалпы баланстык баасы **1 650,4 миң сомдук** негизги каражаттар Базар-Коргон РСЧБсынын балансына кириштелсин.

Аныкталды/корутунду

Ак-Талаа райондук суу чарба башкармалыгында 2024-жылдын 25-апрелиндеги келишимдин негизинде 3112 машиналар жана жабдуулар беренеси боюнча "Реалком" ЖЧК 131,7 миң сомдук спутниктик мониторинг системаларын сатып алган. Аталган 131,7 миң сомдук спутниктик мониторинг системалары 2024-жылдын 20-майындагы коштомо кагаздын негизинде Ак-Талаа РСЧБсына өткөрүлүп берилген. Бирок, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген "Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан

бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 187-пунктунун талаптары аткарылбай өз убагында эсепке алынган эмес. *Аудит учурунда тиешелүү бухгалтердик жазуулар жүргүзүлүп, мекеменин балансы 131,7 миң сомго көбөйтүлдү.*

Сунуштама

Негизги каражаттарды эсепке алууда Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

*Кадамжай райондук суу чарба башкармалыгында жумуш аткаруучу “Девинвест” ЖЧКсы тарабынан 2024-жылдын 23-декабрында Ак-Турпак айыл өкмөтүнө караштуу Жетиген айылындагы Герой суу сактагычына 12 391,0 миң сомго, ошондой эле Тамаша суу сактагычына 740,0 миң сомго бүткөрүлүп пайдаланууга берилгендиги тууралуу актысы жазылып, комиссиялар тарабынан кол коюлуп 2024-жылдын 23-декабрында өткөрүп берүү, алуу актысы менен “Кадамжай РСЧБсынын” балансына өткөрүп берилген. Жогорудагы Ак-Турпак айыл өкмөтүнө караштуу Жетиген айылындагы Герой суу сактагычына “Кадамжай РСЧБсынын” чарбасынын өз күчтөрү менен 9 597,0 миң сомго курулуш иштерин жасагандыгы тууралуу актылары жазылган. “Кадамжай РСЧБсынын” бухгалтердик балансынын эсебине 14 853,6 миң сомго коюулган, ал эми **7 134,1 миң сомго** бухгалтердик балансынын эсебине алынган эмес. *Аудиттин жүрүшүндө толугу менен 7 134,1 миң сом Кадамжай РСЧБсынын бухгалтердик балансынын эсебине алынды.**

Аныкталды/ корутунду

*Ысык-Көл райондук суу чарба башкармалыгында 3111 “Имараттар жана курулуштар” беренеси боюнча 241,8 миң сом жана 3112 “Машиналар жана жабдуулар” беренеси боюнча 63,9 миң сом, жалпы **305,7 миң сомго** негизги каражаттардын суммасы көбөйүшү керек болчу, бирок аталган негизги каражаттар эсептен негизсиз чыгышталып кеткен. *Аудиттин жүрүшүндө тиешелүү бухгалтердик жазуулар жүргүзүлүп негизги каражаттар баланска кабыл алынды.**

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 127-пунктунун талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Чоң-Алай райондук суу чарба башкармалыгында негизги каражаттардын жана товардык- материалдык баалуулуктардын сакталышы боюнча мекеменин 2025-жылдын 4-июнундагы №03-1/36 буйругуна негиз мекеменин

балансында турган негизги каражаттар жана товардык-материалдык баалуулуктарды эсептөө өткөрүүгө атайын комиссия дайындалып эсептөөлөр жүргүзүлүп натыйжада жооптуу адамдардан **30,0 миң сом** өлчөмүндө товардык материалдык баалуулуктардан жетишпестик аныкталды.

Сунуштама

30,0 миң сом суммасындагы товардык-материалдык баалуулуктардын жетишпестиги тиешелүү жооптуу кызматкелерден өндүрүлүп республикалык бюджеттин киреше бөлүгүнө которулсун жана буга жол берген жооптуу кызматкелердин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Аудиттин жүрүшүндө *Тоң райондук суу чарба башкармалыгынын* 2025-жылдын 17-июнундагы № 16 буйругунун негизинде, негизги каражаттарына жана товардык-материалдык баалуулуктарына тандама ыкмасы менен инвентаризация жүргүзүлдү. Жыйынтыгында жалпысынан баланстык баасы 6,4 миң сомду түзгөн 1 даана перфиратор жана жалпы баасы 1,0 миң сом болгон 4 даана күрөк жетпегени аныкталды. Жалпы кем чыгуулардын суммасы **7,4 миң сомду** түздү. *Жогоруда аталган буюмдар жооптуу кызматкерлер тарабынан аудит учурунда ордуна коюлду.*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы Министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Алай райондук суу чарба башкармалыгында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы №471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун белгиленген талаптарын бузуу менен жалпы **24,4 миң сом** төлөнгөндүгү аныкталды.

Сунуштама:

24,4 миң сом суммасындагы негизсиз төлөнгөн командировкалык чыгымдар жооптуу кызматкерлерден өндүрүлсүн жана республикалык бюджеттин киреше бөлүгүнө которулсун.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 312-пунктунун талаптарын бузуу менен Суу ресурстары кызматынын төмөнкү мекемелери тарабынан жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууда аванстык төлөмдөрдүн суммасы (алдын ала төлөө) келишимдин жалпы суммасынын 20 %-нан ашкан акча каражаттары, которулуп берилген, алар: *Ат-Башы РСЧБсында* цемент сатып алууга аванстык төлөмдөр **54,0 миң сомго** “Ай-Зет” ЖЧКсына; *Жумгал*

РСЧБсында жөрмөлөгүч экскаватордун кызматын сатып алууга **940,0 миң сомго** аванстык төлөмдөр “Хассан Феррум ЛТД” ЖЧКсына; Жайыл РСЧБсында 226 гектар жерге кант кызылчасын жана жүгөрү өсүмдүктөрүн тамчылатып сугаруу максатында аванстык төлөмдөр **29 148,0 миң сом** подрядчы “Агриматко Лимитед” ЖАКсына; Талас БСЧБсында Г-120 блокторун сатып алуу үчүн аванстык төлөмдөр **8 318,8 миң сом** суммасында “Хан-Теңири” ЖЧКсына; Бакай-Ата РСЧБсында 57,5 га кайракы жерди тамчылатып суугаруу үчүн, жабдууларды сатып алуу үчүн аванстык төлөмдөр **11 261,0 миң сом** суммасында “Аклас пластик санайи ве тиджарет аноним ширкети” ЖЧКсына; Манас РСЧБсында 12,6 га кайракы жерди тамчылатып сугаруу үчүн жабдууларды сатып алуу үчүн аванстык төлөмдөр **3 698,7 миң сом** суммасында “Аклас пластик санайи ве тиджарет аноним ширкети” ЖЧКсына; Айтматов РСЧБсында 100,0 га кайракы жерди тамчылатып сугаруу үчүн, жабдууларды сатып алуу үчүн аванстык төлөмдөр **20 024,1 миң сом** суммасында “Акплас пластик санайи ве тиджарет аноним ширкети” ЖЧКсына; Талас РСЧБсында жеке ишкерлерге аванстык төлөмдөр **378,5 миң сом**; Ак-Суу РСЧБсында” тамчылатып сугаруу системасынын жабдууларын жеткирүү жана орнотуу үчүн аванстык төлөмдөр **11 053,4 миң сом** “Фемили Кенч” ЖЧКсына, Түп РСЧБсында “Мельничный” каналын капиталдык оңдоо үчүн **4469,9 миң сомду** “МДМ Кен” ЖЧКсына.

Сунуштама

Жумуштарды аткаруу жана кызматтарды көрсөтүү боюнча Контракт (келишим) түзүүдө жана эсептешүүлөрдү жүргүзүүдө Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 312-пунктунун авансалык төлөмдөрдүн өлчөмү бөлүгүндө талаптары так сакталсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы Министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптары сакталбастан 2024-жылга карата түзүлгөн бухгалтердик баланста төмөнкү мекемелерде дебитордук карыз көрсөтүлбөй түзүлгөндүгү, ошондой эле жогоруда көрсөтүлгөн буйруктун 316-пунктун бузуу менен 2021-2024-жылдарда бюджеттик мекеменин дебитордук карызынын абалына жана мөөнөтү өтүп кеткен (кайтарылбас) дебитордук карыздын түзүлүшүнө жол бербөөгө контроль жүргүзүлбөгөндүгү аныкталды, алар: Ала-Бука РСЧБсында 75,6 миң сом, Тогуз-Торо РСЧБсында 3 302,0 миң сом, Жумгал РСЧБсында 24,3 миң сом, Баткен РСЧБсында 3 985,2 миң сом.

31.12.2024-жылга карата түзүлгөн бухгалтердик баланста төмөнкү мекемелерде өндүрүлбөгөн дебитордук карыздар аныкталды, алар: Ысык-Көл

БСЧБсында 346,3 миң сом, Түп РСЧБсында 3 406,3 миң сом, Жети-Өгүз РСЧБсында 546,3 миң сом, Ак-Суу РСЧБсында” 1 872,2 миң сом.

Ак-Суу РСЧБсы тарабынан аудитке берилген 28.05.2025-жылдагы №06/45 түшүндүрмөсү боюнча 28.05.2025-жылга карата ири подрядчы-дебитор"СМУТТ" ЖЧКсынын 1 858,3 миң сом суммасындагы карызы аткарылган иштердин актыларын көрсөтүү жолу менен жоюлган.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 316-пунктунун талаптарын бузуу менен мекеменин дебитордук карызынын абалына жана дебитордук карыздын пайда болушуна жол бербөө боюнча контрол жүргүзүлгөн эмес.

Сунуштама:

- Ала-Бука РСЧБсында 75,6 миң сом, Тогуз-Торо РСЧБсында 3 302,0 миң сом, Жумгал РСЧБсында 24,3 миң сом, Баткен РСЧБсында 3 985,2 миң сом дебитордук карыздар баланстык эсебине алынсын;

- тез арада Ысык-Көл БСЧБнда - 346,3 миң сом, Түп РСЧБсында 3 406,3 миң сом, Жети-Өгүз РСЧБсында - 546,3 миң сом, Ак-Суу РСЧБсында – 1 872,2 миң сом суммасындагы дебитордук карыздарды өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн;

- Суу ресурстары кызматынын жетекчилиги тарабынан Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 316-пунктуна ылайык бюджеттик мекеменин дебитордук карызынын абалына жана мөөнөтү өтүп кеткен (кайтарылбас) дебитордук карыздын пайда болушуна жол бербөөгө контрол жүргүзүлсүн.

Аныкталды/корутунду

*Ак-Суу райондук суу чарба башкармалыгы (Ак-Суу РСЧБ) №241127479996509 конкурсунун негизинде “Фемили Кенч” ЖЧКсы менен тамчылатып сугаруу системасынын жабдууларын жеткирүү жана орнотуу үчүн 25.12.2024-жылдагы №64 Келишими түзүлгөн. Келишимдин жалпы суммасы 13 816,8 миң сом. Бирок, Ак-Суу РСЧБсы Келишимдеги белгиленген чектөөнүн 2 763,4 миң сом (13816,8*20%) суммасынын ордуна 100% акча каражатын которгон, башкача айтканда 13 816,8 миң сом. Аудит жүргүзүү учурунда “Фемили Кенч” ЖЧКсы тарабынан тамчылатып сугаруу системасынын жабдууларын жеткирүү жана орнотуу жумуштары орундалган эмес. Келишимдин 4-бөлүмүнө ылайык 25.12.2024-жылдан 01.01.2025-жылга чейинки аудит мезгилинин аяктоосуна чейин "Фемили Кенч" ЖЧКсынан келишимди аткаруунун кечиктирилген ар бир күнү үчүн 0,01% өлчөмүндө үстөк айып чегерилсин жана өндүрүлсүн, ал эсеп менен **9,7 миң сом** (13816,8*0,01%)*7 күн). 01.01.2025-жылдан аудит жүргүзүү учуруна чейин эсеп менен **207,3 миң сомду** түзөт (13816,8*0,01%)*150 күн.*

Сунуштама:

- "Фемили Кенч" ЖЧКсы тарабынан 25.12.2024-жылдагы №64 Келишимдин шарттарын тез арада аткаруу камсыздалсын. Эгерде Келишим аткарылбаса "Фемили Кенч" ЖЧКсынан 13 816,8 миң сомдук дебитордук карыз өндүрүлсүн;

- 25.12.2024-жылдагы №64 Келишимдин 4-бөлүмүнө ылайык "Фемили Кенч" ЖЧКсынан Келишимди аткаруунун кечиктирилген ар бир күнү үчүн 0,01% өлчөмүндө эсеп менен 9,7 миң сомдук (25.12.2024-жылдан 01.01.2025-жылга чейинки) жана 207,3 миң сомдук (01.01.2025-жылдан аудит жүргүзүү учуруна чейин) үстөк айып пулун эсептеп жана өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн.

Аныкталды/корутунду

Түп РСЧБсы тарабынан 01.10.2024-ж. № 42-келишиминин 1.1. пункту бузулган жана "МДМ Кен" ЖЧКсына келишимдик милдеттенмелери толук аткарылбастан 5676,0 миң сом суммасы чегерилген. "МДМ Кен" ЖЧКсынын 25.12.2024-ж. № 33 кепилдик катына ылайык 01.10.2024-ж. № 42-келишими боюнча жумуштар толук көлөмдө 2025-ж. жаздын келиши менен аткарылат. 2025-ж. июнь айына карата жумуштар аткарылган эмес. Ошону менен бирге "МДМ Кен" ЖЧКсы келишим боюнча 2458,0 миң сом суммасында подряддык жумуштарды аткарган.

Сунуштама

Түп райондук суу чарба башкармалыгына "МДМ Кен" ЖЧК 01.10.2024-жылдагы №42 келишиминин шарттарын "Мельничный" каналын капиталдык оңдоо аткарууну камсыз кылсын, эгерде келишимдин шарттары толук аткарылбаса "МДМ Кен" ЖЧКсынан 3 218,0 миң сом өлчөмүндөгү дебитордук карыз өндүрүлсүн. Ошондой эле, Келишимдин 17-бөлүмүнө ылайык "МДМ Кен" ЖЧКдан келишимди аткаруунун кечиктирилген ар бир жумасы үчүн 0,1% өлчөмүндө айып төлөм өндүрүүнү камсыз кылсын.

Аныкталды/корутунду

"Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемеси боюнча 2024-жылдын 31-декабрына карата "Капиталдык салымдар" беренеси боюнча дебитордук карыздардын ичинде "Аква Строй проект" ЖЧКсына "Нарын облусунун Ак-Талаа районунун Чолок-Кайың айылынын ичүүчү суу менен камсыздоо системасын реабилитациялоо" долбоордук-сметалык документациясын иштеп чыгууга **670,0 миң сом** суммасында дебитордук карыздар негизсиз көрсөтүлгөн. Себеби, аталган курулуш объектиси боюнча Мамлекеттик экспертиза Департаментинин Ысык-Көл облусу боюнча өкүлчүлүгүнүн 2024-жылдын 1-ноябрында Мамлекеттик экспертизанын шайкештиги жөнүндөгү корутундусу бекитилген. Демек, "АкваСтрой проект" ЖЧКсы тарабынан Келишимдин талаптары толук аткарылган.

Сунуштама

Жалпы суммасы 670,0 миң сомдук дебитордук карыздарды КР Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген "Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан

бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун негизинде жоюу камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

“Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 11-беренесинин 7-бөлүгүнүн талаптарын бузуу менен төмөнкү мекемелер такталган пландан тышкары мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүшкөн: Баткен РСЧБсында **150,7 миң сомго**, Жети-Өгүз РСЧБсында **349,8 миң сомго**.

Сунуштама

Товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууну “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” КР Мыйзамынын негизинде жүргүзүү камсыздалсын. Баткен РСЧБсында **150,7 миң сомго**, Жети-Өгүз РСЧБсында **349,8 миң сомго** такталган пландан тышкары мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүүгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Киров суу сактагыч башкармалыгы боюнча Казахстан Республикасы менен 2000-жылдын 21-январындагы Астана шаарында кол коюлган келишимдин 4-беренесинде: Тараптар мамлекеттер аралык пайдалануу үчүн суу чарба объекттерин эксплуатациялоого, күтүүгө жана башка макулдашылган иш-аракеттерге кеткен чыгымдардын ордун толтурууга, алынган суунун көлөмүнө пропорционалдуу катышат деп көрсөтүлгөн. 2024-жылы Киров суу сактагычы Кыргыз Республикасы тарабынан 32 537,0 миң сом каржыланган, ал эми Казахстан Республикасы тарабынан 6 647,0 миң сомго (Улуттук банктын 31.12.2024-жылга карата расмий курсу 1 тенге = 0,166 сом, 40 043,1 миң тенге) курулуш иштери аткарылган (аткарылган иштер боюнча актысы 31.12.2024-жылы берилбегендигине байланыштуу баланска алынган эмес).

Аталышы	Өлчөө бирдиги	Факт		Миң сом менен
Вегетацияда жалпы суунун ташталышы	млн м3	580,49	100%	39 184,2
Кыргызстан	млн м3	162,45	28%	10 971,6
Казахстан	млн м3	418,04	72%	28 212,6

Жогорудагы келишимдин 4-беренесинин талаптарын аткарбагандыктан бюджеттик жоготуу **21 565,6 миң сомду** түзгөн (28 212,6-6 647,0).

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги Казахстан Республикасы менен 2000-жылдын 21-январындагы Астана шаарында кол коюлган Келишимдин 4-беренесин аткаруу боюнча иш чараларды жүргүзүүнү камсыз кылсын.

Аныкталды/корутунду

Суу ресурстары кызматы тарабынан чарбалык каналдар инвентаризацияланып, инженердик курулуштар өз баланска кабыл алынган.

Бардык курулмалар текшерилип, техникалык абалы аныкталып, техникалык паспорттор түзүлүп, каналдар райондук адистердин туруктуу көзөмөлүндө турат. Бирок, чарбалык каналдар жана насостук бекеттер Мамлекеттик реестрде катталган эмес, ошондой эле курулмалардын алдында жер бөлүп берүү актылары жок экендиги аныкталды, алар: Аксы, Ала-Бука, Базар-Коргон, Ноокен, Чаткал, Лейлек райондук суу чарба башкармалыктары.

Сунуштама:

- Мамлекеттик мекеменин балансында турган жерлерди жана курулмаларды мамлекеттик реестрде каттоо боюнча чаралар көрүлсүн;
- Курулмалардын алдында мамлекеттик жер бөлүп берүү актылары алынсын.

Аныкталды/корутунду

“Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 9,11-беренелеринде көрсөтүлгөн: *“Сатып алуулардын жол-жоболорун жүргүзүү үчүн сатып алуучу уюм сатып алуулар бөлүмүн түзөт же бул милдеттерди өзүнүн бөлүмдөрүнүн бирине жүктөйт”*.

“Кыргыз Республикасынын бюджеттик мыйзамдарында белгиленген мезгилге стратегиялык өнүктүрүүнү жана иш жүзүндөгү калдыктарды эске алуу менен, чыгымдарды ченемдөөгө ылайык товарларды, жумуштарды, кызмат көрсөтүүлөрдү жана консультациялык кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууга болгон керектөөнүн негизинде сатып алуулар 3 жылга пландалат”.

2024-жыл мезгил аралыгында мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүүдө “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 9,11-беренелеринин талаптары сакталган эмес: Алар: Баткен башкы суу чарба башкармалыгында, Базар-Коргон, Аксы, Ала-Бука, Ноокен, Сузак, Тогуз-Торо, Чаткал, Лейлек райондук суу чарба башкармалыктарында.

Сунуштама

Мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүүдө “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптары так сакталсын.

“Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу” мамлекеттик мекемеси боюнча: ичүүчү суу менен камсыздоону башкарууну борборлоштуруу жана айыл жерлеринде эксплуатациялоо моделин реформалоо зарылдыгын карап чыкканда төмөндөгүлөр

Аныкталды

Акыркы жылдары Кыргызстанда ичүүчү суу менен камсыздоо тутумун курууга жана реабилитациялоого көптөгөн каражаттар жумшалган. Бирок, бул салымдардын жыйынтыктары туруктуу эмес. Себеби, тутумдарды эксплуатациялоо жана сапаттуу тейлөө үчүн зарыл потенциалга ээ болбогон чакан муниципалдык ишканалар жана айылдык бирикмелер тарабынан жүзөгө ашырылат. Квалификациялуу адистердин жетишсиздиги, техникалык базанын эскилиги жана экономикалык жактан негизсиз тарифтер жаңы объектилердин

тез иштен чыгуусуна алып келүүдө. Ошентип, секторго келип түшкөн инвестициялар көптөгөн учурларда натыйжасыз болуп чыкты, муну учурдагы практика тастыктайт. Башкаруу тийиштүү деңгээлде жүзөгө ашырылышы, сейрек жана өзгөчө учурларда гана туруктуу натыйжага жетишүүгө мүмкүн болот, ошого карабастан, бул көп жагынан адамдык фактордон көз каранды, ал кадрларды алмаштырууда деградацияга алып келиши мүмкүн.

Мыйзам базасы жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына жана жергиликтүү мамлекеттик администрацияларга калкты ичүүчү суу менен камсыз кылуу жоопкерчилигин жүктөгөндүгү менен кырдаал татаалдашууда (“Ичүүчү суу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 5 жана 21-беренелери). Бирок, тажрыйба көрсөткөндөй, жергиликтүү бийлик органдарында бул милдеттерди аткаруу үчүн ресурстар да, кесиптик потенциал да дээрлик жетишсиз. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 7-мартындагы №98 токтому менен кошумча КР суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин түзүмү бекитилген, анын курамында Суу ресурстары кызматы бар.

Мында мекеменин өзүндө ичүүчү суу менен жабдуу блогу ирригацияга карата экинчи орунда калат. Натыйжада, ресурстар жана башкаруу чечимдери негизинен мелиоративдик тутумдарга багытталат, ал эми ичүүчү суу менен камсыздоо системалуу түрдө тийиштүү артыкчылыкка ээ болбой келет. Каражаттар негизинен курулуш жана реабилитация иштерине багытталат, ал эми уюштуруучулук чараларга, кесипкөйлүк менен иштетүүгө жана туруктуу башкаруу механизмин түзүүгө багытталган эмес.

Бул институционалдык алсыздык түптөлгөн парадигмадан көрүнүп турат: инвестициялар жаңы курулуш долбоорлоруна жумшалат, ал эми эксплуатациянын туруктуулугу, өзүн-өзү камсыздоо жана системаны башкаруу экинчи планда калат. Мындай ыкма кайталануучу чыгым мерчемдери жана ошол эле калктуу конуштарда тутумдарды калыбына келтирүү үчүн каражаттарды кайра издөө зарылчылыгына алып келет.

Кесиптик эксплуатацияга жана узак мөөнөттүү туруктуулукка басым жасалган жаңы ыкмага өтүү натыйжалуулуктун негизги шарты болуп саналат. Болбосо, мамлекет жана донорлор кайталанган долбоорлордун чыгымдарын көтөрүүнү улантууда, ал эми калк таза жана коопсуз ичүүчү сууга туруктуу жеткиликтүүлүктүн жетишсиздигине кайрадан туш болууда.

Бүгүнкү тажрыйба айыл жана кыштактардын деңгээлинде иштеген муниципалдык ишканалар, коомдук ассоциациялар чакан масштабдуу жана туруксуз экендигин ачык көрсөтүп турат. Аларда инженердик кадрлар, авариялык-оңдоо кызматтары жана заманбап жабдуулар абдан жетишсиз. Айылдык кеңештер тарабынан бекитилген тарифтер саясий дивиденддер үчүн жасалма түрдө төмөндөтүлөт, бул операторлордун финансылык туруктуулугун алсыратат. Калктуу конуш канчалык аз болсо, кызматтын өздүк наркы ошончолук жогору болот, ал эми ири тутумдар суу бирдигине аз чыгым менен иштешет. Натыйжада, борбордон ажыратылган иштөө модели натыйжасыздыкты жана төмөндөөнү системалуу түрдө кайталайт.

Кыргыз ССРинин тарыхый тажрыйбасы башка модель туруктуураак болгонун тастыктайт. Ар бир райондо Кыргыз ССРинин Туракжай-коммуналдык чарба министрлигинин түзүмүнө кирген райондук суу каналдары иштеген (Кыргыз ССРинин Министрлер Советинин 1963-жылдын 11-июлунда № 293 токтому менен бекитилген). Бул ишканаларда инженердик бөлүмдөр, оңдоо базалары, атайын техникалар жана вертикалдуу баш ийүү тутуму менен борборлоштурулган каржылоо болгон. Ушундан улам тутумдардын үзгүлтүксүз иштеши жана кырсыктарга ыкчам жооп кайтаруу мүмкүнчүлүгү камсыздалган. Мындан тышкары, алардын финансылык өз алдынча болушу инфратүзүмдү колдоого гана эмес, мамлекеттик бюджеттен кошумча каражаттарды тартпастан, жаңы тутумдарды өз күчү менен курууга мүмкүндүк берген. Бул башкаруунун ирилештирилген вертикалдык модели учурдагы борбордон ажыратылган практикага салыштырмалуу кыйла натыйжалуу жана жашоого жөндөмдүү болгонун далилдейт.

Ошол эле учурда чечимдерди табуу үчүн ички тарыхый тажрыйбаларды гана эмес, ошондой эле өзүнүн натыйжалуулугун далилдеген эл аралык тажрыйбаларды да кароо зарыл. Учурдагы жана ийгиликтүү иштеп жаткан моделдерге таянуу, алардын жашоого жөндөмдүүлүгү текшерилбестен теориялык конструкцияларды түзүү артык. Эң көрүнүктүү мисалдардын бири-Корея Республикасы. Бул жерде ичүүчү суу менен камсыздоону улуттук деңгээлде иштеген жана аймактык филиалдары бар K-Water мамлекеттик корпорациясы башкарат. Суу түтүктөрү ирилештирилген, башкаруу борборлоштурулган. Бул кызмат көрсөтүүлөрдүн туруктуулугун жана жогорку сапатын камсыз кылат: иштөө стандарттары бирдей, борборлоштурулган сатып алуулар дүң баалардын эсебинен чыгымдарды азайтууга жана кайталанма сатып алууларды болтурбоого мүмкүндүк берет. Кошумча борборлоштурулган модель суунун сапатын ишенимдүү лабораториялык көзөмөлдөөгө кепилдик берет. Кореяда мындай изилдөөлөр оператордун деңгээлинде системалуу түрдө жүргүзүлүп, туруктуу мониторингди сактоого мүмкүндүк берет. Салыштырсак, Кыргызстанда муниципалдык операторлордун көбүнүн өз лабораториялары жана адистери жок, ал эми райондук Санитардык-эпидемиологиялык станциялар жетишсиз каржыланып, текшерүүлөрдү талап кылынган үзгүлтүксүз аткара албай жатат. Бул суунун сапаты текшерилбей калышына алып келет же, анда-санда текшерилет. Ошентип, эл аралык тажрыйба көрсөткөндөй, башкаруунун борборлоштурулган тутуму экономикалык натыйжалуулукту жана ачык-айкындуулукту гана эмес, калктын таза сууга кепилденген жеткиликтүүлүгүндө инвестициялардын узак мөөнөттүү сакталышын да камсыз кылат.

Ушуга байланыштуу топтолгон тажрыйбаны жана эл аралык мисалдарды эске алуу менен ирригациялык башкаруудан ичүүчү суу менен камсыздоо блогун алып чыгуу менен, Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине

караштуу Ичүүчү суу менен камсыздоо мекемесин түзүү муктаждыгы бар. Оз алдынча орган катары түзүлсө дагы максатка ылайыктуу болот эле.

Мындай түзүмдүн негизги милдети-саясатты жана стандарттарды түзүү, инвестицияларды пландаштыруу жана көзөмөлдөө, ошондой эле ири райондук жана облустук филиалдар аркылуу эксплуатациялоону уюштуруу. Айылдык тутумдарды бирдиктүү райондук операторлорго бириктирүү, туруктуу диспетчерлик менен кесипкөй авариялык-оңдоо кызматтарын түзүүгө, борборлоштурулган сатып алууларды уюштурууга жана бирдиктүү эсеп жана төлөм тутумун киргизүүгө мүмкүндүк берет. Тарифтик жүктү теңдештирүү маанилүү: ирилештирилген операторлор чакан жана ири тутумдардын ортосундагы айырманы текшилей алышат, мында калк үчүн суунун жеткиликтүүлүгүн сактап, финансылык туруктуулукту камсыз кылышат.

Корутунду

Ичүүчү суу тутумдарын эксплуатациялоонун борбордон ажыратылган модели институционалдык туруктуулукту да, ресурстарды натыйжалуу пайдаланууну да камсыз кылбайт. Ирригацияга басым жасоо, кадрдык тартыштык жана саясатташтырылган тарифтик саясат инфратүзүмдүн бузулушуна жана кайталануучу чыгымдарга алып келет.

Тарыхый тажрыйба жана эл аралык практика вертикалдык баш ийүү тутуму менен ирилештирилген операторлордун артыкчылыктарын күчтүү көрсөтөт. Алар технологиялык ишенимдүүлүктү, ачык-айкын башкарууну, инвестициялардын узак мөөнөттүү сакталышын камсыз кылат.

Ичүүчү суу менен камсыздоо чөйрөсүндө бирдиктүү саясатты түзүүгө, эксплуатациялоо стандарттарын унификациялоого жана калкты коопсуз суу менен бирдей жана туруктуу камсыз кылууга кепилдик берүүгө жөндөмдүү Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине караштуу Ичүүчү суу менен камсыздоо мекемесин түзүү стратегиялык жактан негиздүү болуп саналат. Мындай кадам фрагменттүү чечимдерден илимий негиздүүлүккө жана эл аралык деңгээлде таанылган башкаруу принциптерине негизделген системалуу мамилеге өтүүгө мүмкүндүк берет.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине караштуу Ичүүчү суу менен камсыздоо мекемесин түзүү маселеси каралсын.

Аныкталды/корутунду

Сузак райондук суу чарба башкармалыгынын курулуш-куроо жана оңдоо иштери боюнча

“Сузак РСЧБсы менен “Би-Калина” ЖЧКсынын ортосунда 2024-жылдын 26-сентябрында №92 түзүлгөн келишимдин негизинде, “Сузак РСЧБсынын карамагындагы Кашка-Терек насостук станциясынын Көк-Арт дарыясынын жээгиндеги 188 метр аралыкта дамба куруу” объектиси боюнча иштер аткарылган. Аталган объектке 2024-жылы “Капиталдык салымдар”

беренеси боюнча жалпы 18 019,9 миң сом суммадагы акча каражаты жумшалган.

“Би-Калина” ЖЧКсы тарабынан дамбанын бетине жайгаштырылган тор сетканын (рено матрас) айрым бөлүктөрүндө колдонулган таштын чыныгы көлөмү долбоордо көрсөтүлгөн көлөмгө толук шайкеш келбегендиги **47,6 миң сом** өлчөмүндө аныкталган.

Аксы райондук суу чарба башкармалыгынын курулуш-куроо жана оңдоо иштери боюнча

“Аксы районунун Кош-Дөбө айылындагы ХХ партсъезд каналын бетондоо иштерин аткаруу” объектиси боюнча подрядчы “КУХ-И-ЛАЛ” ЖЧКсы тарабынан Долбоордук-сметалык документтерде көрсөтүлгөн 1,8х2,8 өлчөмүндөгү калыңдыгы 4 мм болгон сетка мактын ордуна, иш жүзүндө 1,8х2,8 өлчөмүндөгү калыңдыгы 3 мм болгон сетка мак колдонулуп, материалдын ашыкча эсептелинген жалпы суммасы **119,6 миң сомду** түзгөн.

Суу чарба объектилерин куруу боюнча дирекциясы

Суу чарба объектилерин куруу боюнча дирекциясы тарабынан каржыланган жана курулуп жаткан объектилердин курулуш-оңдоо иштери боюнча аудит жүргүзүү учурунда курулуш-куроо иштеринин көлөмүн жана наркын ашыкча баалоолор аныкталган, алардын ичинен:

- “Куланак өрөөнүнүн борбордук бөлүгүн сугаруу. Курулмалары бар алып келүүчү канал Лот №2” объектиси боюнча подрядчы “Жалал-Абад СМУ ТТ” ЖАКсы тарабынан аткарылган иштердин көлөмдөрүнүн **151,1 миң сомго** жогорулатылгандыгы аныкталган.

- “Баткен облусунун Лейлек районунун Максат айылында Арка массивине суу берүү менен дюкер куруу. Лот 3” объектиси боюнча подрядчы “Жалал-Абад СМУТТ” ЖАКсы тарабынан аткарылган иштерин контролдук өлчөөнүн жыйынтыгында объекттин узундугу 61 метр болгон Сол жээк дамбасынын участкасында жээкти бекемдөө иштеринин толук аяктабагандыгы аныкталып, курулуш иштердин көлөмү **350,1 миң сомго** жогорулатылган;

- “Каримберди Каналы ПК96 + 50дөн ПК163 + 00гө чейин курулмалары” объектиси боюнча подрядчы “Сити Комплекс” ЖЧКсы тарабынан склинцировкасы бар таш менен бекитүүдө шнурдун астына таштар коюлган эмес. Жыйынтыгында аткарылган курулуш иштердин көлөмү **543,1 миң сомго** жогорулатылгандыгы аныкталган.

Сунуштама:

- аткарылган курулуш-куроо жана оңдоо иштери боюнча калыбына келтирүү боюнча тийиштүү чаралар көрүлсүн:

1. Сузак райондук суу чарба башкармалыгынын жетекчилиги “Кашка-Терек насостук станциясынын Көк-Арт дарыясынын жээгиндеги 188 метр аралыкта дамба куруу” объектиси боюнча подрядчы “Би-Калина” ЖЧКсынан **47,6 миң сомго** курулуш материалдын жогорулатылган наркы;

2. Аксы райондук суу чарба башкармалыгынын жетекчилиги “Аксы районунун Кош-Дөбө айылындагы ХХ партсъезд каналын бетондоо иштерин

аткаруу” объектиси боюнча подрядчы “КУХ-И-ЛАЛ” ЖЧКсынан 119,6 миң сомго курулуш материалдын жогорулатылган наркы;

3. Суу чарба объектилерин куруу дирекциясынын жетекчилиги:

- “Куланак өрөөнүнүн борбордук бөлүгүн сугаруу. Курулмалары бар алып келүүчү канал Лот №2” объектиси боюнча подрядчы “Жалал-Абад СМУ ТТ” ЖАКсынан 151,1 миң сомго курулуш жана оңдоо иштеринин жогорулатылган көлөмү;

- “Баткен облусунун Лейлек районунун Максат айылында Арка массивине суу берүү менен дюкер куруу. Лот 3” объектиси боюнча подрядчы “Жалал-Абад СМУ ТТ” ЖАКсынан 350,1 миң сомго курулуш иштеринин жогорулатылган көлөмү;

- “Каримберди Каналы ПК96 + 50дөн ПК163 + 00гө чейин курулмалары” объектиси боюнча подрядчы “Сити Комплекс” ЖЧКсынан 543,1 миң сомго курулуш иштеринин жогорулатылган көлөмү.

Мамлекеттик инвестициялык каражаттар боюнча

Суу ресурстары кызматынын алдындагы Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган, мамлекеттик инвестиция долбоорлорун ишке ашыруу бөлүмү “Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу” долбоору боюнча

2025-жылдын 1-январына карата пайдаланылбай калган акча каражаты: атайын эсеп четтогу калдыктар: 1 795 082,83 АКШ доллары, анын ичинен: Грант: 880 740,63 АКШ доллары, Кредит: 914 342,20 АКШ доллары.

Суу ресурстары кызматынын алдындагы долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү. Азия Өнүктүрүү Банкы “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу” Долбоору боюнча

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын жана Азия Өнүктүрүү Банкынын ортосундагы “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу” Долбоорунун (Долбоор №51081-002) 3-Бөлүмүнүн 3.05-беренесине ылайык 31.12.2018-жылдагы Кредиттик макулдашуунун (Кредит-№3746-KGZ) жана 31.12.2018-жылдагы Гранттык макулдашуунун (Грант№0632-KGZ (SF) аяктоо мөөнөтү 2025-жылдын 30-сентябры деп аныкталган. Демек, аудит 2025-жылдын 30-сентябрына чейин консультациялык кызмат көрсөтүүлөр боюнча 31.12.2024-жылга бөлүштүрүлбөгөн акча каражаттарынын калдыгы 1 678,4 миң АКШ долларын колдонбой калуу коркунучу бар экенин белгилейт.

Сунуштама

“Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу” Долбоору боюнча Суу ресурстары кызматынын долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү Азия Өнүктүрүү Банкы менен биргеликте консультациялык кызмат көрсөтүүлөр боюнча 31.12.2024-жылга болгон 1 678,4 миң АКШ доллары суммасындагы бөлүштүрүлбөгөн акча каражаттарынын калдыгы кайрадан каралсын.

Суу ресурстары кызматынын алдындагы "Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинин алдындагы Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган, долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү. "Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу" Долбоору боюнча

Аныкталды/корутунду

Аудит "Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу" Долбоорун ишке ашыруу жай темп менен жүрүп жатканын белгилейт. Ошентип, 31.12.2024-жылга карата жогоруда көрсөтүлгөн Долбоору боюнча каралган каражаттардан долбоорду ишке ашыруу башталгандан бери жалпысынан 4 208,7 миң АКШ доллары Грант E009-KG сарпталган, б.а. долбоор боюнча 2 жыл 2 ай ичинде (2022-жылдын 31-октябрынан тартып) аткаруу пайызы 18,3%-ды түзгөн, анын ичинен Грант E009-KG – 18,3% жана Кредит 7081-KG -0,0%. Өздөштүрүлбөгөн каражаттардын суммасы 43 791,3 миң АКШ долларын түзөт, б.а. 91,2% ($43\,791,3/48\,000,0 \cdot 100\%$) анын ичинен: Грант E009-KG 18 791,3 миң АКШ доллары (81,7%) жана Кредит 7081-KG 25 000,0 миң АКШ доллары (100%). Проекттин аяктоо мөөнөтү 31.12.2028-жыл.

Аудит бул иштин абалы канагаттандыруу эмес, каралган акча каражаттарын өздөштүрбөй калуу тобокелдигине, ошондой эле Контрактты узартуу кошумча чыгымдарга алып келет деп эсептейт.

Белгилей кетсек аудитке долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү жана Дүйнөлүк Банктын командасынын жетекчиси тарабынан, Долбоордун баштапкы этабында ПСДны иштеп чыгуу графигинин жылдырылышынын себеби катары айыл өкмөттөр жана райондук кызматтар тарабынан документтердин өз убагында берилбегендиги тууралуу түшүндүрмө берилген.

Сунуштама:

- кредиттик жана гранттык каражаттарды канагаттандыруу эмес өздөштүрүлүп жаткандыгы үчүн, Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган Суу ресурстары кызматынын "Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу" Долбоорун ишке ашыруу бөлүмүнүн тиешелүү кызмат адамдарынын жана Суу ресурстары кызматынын алдындагы "Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинин жетекчилигинин жоопкерчилиги каралсын;

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги менен биргеликте долбоорду ишке ашырууну тездетүү боюнча тез арада кечиктирилгис чараларды көрүү камсыздоо менен бирге, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2025-жылга жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы менен кредиттик жана гранттык каражаттардын пайдаланылышы жана өздөштүрүлүшүнүн жыйынтыгы менен, тийиштүү мамлекеттик органдарга сунуштар берилсин.

Суу ресурстары кызматынын Ислам Өнүктүрүү Банкы тарабынан каржыланган долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү, "Ысык-Көл жана Нарын облустарында сугат жерлерин өнүктүрүү" долбоору боюнча

Аныкталды/корутунду

"Потенциалды институционалдык күчөтүү жана өстүрүү" С компоненти боюнча каралган каражат 1200,0 миң АКШ доллары, анын ичинен 600,0 миң АКШ доллары – ИӨБнын кредиттик каражаттары жана ФАО Гранты -600,0 миң АКШ доллары. Бул компоненттин бардык иш-чаралары Бириккен Улуттар Уюмунун Азык-түлүк жана айыл чарба уюму ФАО долбоорунун алкагында ишке ашырылат. Долбоордун башталышы 18.01.2021-жыл. Долбоордун аяктоо мөөнөтү 31.12.2025-жыл.

31.12.2024-ж. карата ФАО Грантынын 600,0 миң АКШ доллары суммасынан, 350,0 миң АКШ доллары ФАО тарабынан долбоорду ишке ашыруунун алкагында өздүк долбоорду ишке ашыруу үчүн пайдаланылган, 250,0 миң АКШ доллары пайдаланылган эмес жана коюлган максаттарга жетишилген эмес, б.а. семинарлар өткөрүлгөн эмес.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине:

Эл аралык уюмдар менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзүүдө кол коюлган макулдашуулардын натыйжалуулугу жана маанилүүлүгү эске алынсын. Мындан ары инфраструктуралык долбоорлорду даярдоодо жана ишке ашырууда Келишимдин талаптары толук аткарылсын.

Суу ресурстары кызматынын алдындагы "Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинин алдындагы Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржыланган, долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү. "Ысык-Көлдүн саркынды сууларын башкаруу" долбоору боюнча

Аныкталды/корутунду

1. Балыкчы шаарынын Канализациялык-тазалоочу курулмасы:
28.05.2021-жылы "Балыкчы шаарына канализациялык-тазалоочу курулмасын долбоорлоого, жеткирүүгө жана орнотууга" "CCCC Tianjin Dredging Co., Ltd, China Road and Bridge Corporation and China Northeast Municipal Engineering Design and Research Institute Co" консорциуму-ишканасы менен Контракт түзүлгөн. Контракттын жалпы суммасы 9 487,6 миң АКШ доллары. Контракт түзүү менен курулуш иштери жалпы суммасы 8 606,0 миң АКШ долларына же 741 313,2 миң сомго аткарылган, анын ичинен 1 664,2 миң АКШ доллары же 143 352,9 миң сом 2024-жылы аткарылган.

2. Каракол шаарынын Канализациялык-тазалоочу курулмасы:
21.12.2022 - жылы келишим боюнча "Каракол шаарына канализациялык-тазалоочу курулмасын долбоорлоого, жеткирүүгө жана орнотууга "НАУАТ GROUP LLC и BIOWORKS Verfahrenstechnik GmbH» консорциуму менен Контракт түзүлгөн. Контракттын жалпы суммасы 17 830,9 миң АКШ доллары. 2024-жылы (келишимге кол коюу башталгандан тартып) 2 165,0 миң АКШ доллары же 187 363,8 миң сом суммасында курулуш иштери аткарылган.

Келишимдердин түзүлгөндөн баштап бардыгы болуп курулуш иштери **928 677,0 миң сомго (741 313,2 миң сом+187 363,8 миң сом)** аткарылган. Бирок, 2020-жылы "Ичүүчү суу менен камсыздоону жана саркынды сууларды чыгарууну өнүктүрүү" Департаментинин директору тарабынан бекитилген "Ысык-Көлдүн саркынды сууларын башкаруу долбоорунун" "Финансылык менеджмент боюнча колдонмосунун" 5.1-пунктунун талаптары аткарылбастан 928 677,0 миң сом суммасында көрсөтүлгөн аткарылган иштер "Негизги каражаттар" формасынын 1-тиркемесинин 3114 "Бүткөрүлбөгөн курулуш" бөлүмүндө жана 31.12.2024-жылга карата жылдык бухгалтердик баланста көрсөтүлгөн эмес.

Аудиттин жүрүшүндө тиешелүү бухгалтердик жазуулар жүргүзүлүп, шайкештике дал келбестиктер ордуна коюлду.

Сунуштама

Долбоорду башкаруу бөлүмүнүн жетекчилигине:

Мындан ары бухгалтердик эсепти жүргүзүүдө бухгалтердик отчеттуулук Кыргыз Республикасынын тиешелүү мыйзамдарына жана "Ысык-Көлдүн саркынды сууларын башкаруу" долбоорунун "Финансылык менеджмент боюнча колдонмосуна" ылайык жүргүзүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин Агробизнестин атаандаштыкка жөндөмдүүлүк борборунун "Сүт секторунун өндүрүмдүүлүгүн комплекстүү жогорулатуу" долбоору

Аныкталды/ корутунду

Аудит камтыган мезгил аралыгында товарларды жана кызматтарды сатып алууда "Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптары аткарылган эмес. Тактап айтканда, сатып алуучу тарабынан сатып алуулардын жол жоболору жүргүзүлбөстөн Фермерлер күнүн белгилөө үчүн 2024-жылдын ноябрь айында **380,0** миң сомго сатып алуу жүргүзүлгөн (Талас облусу үчүн -120,0 миң сом, Ысык-Көл облусу үчүн -120,0 миң сом жана Нарын облусу үчүн -140,0 миң сом, акча каражаты унаа кызматына жана тамак-аш уюштурулушуна сарпталган).

Сунуштама

"Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптары так сакталсын, сатып алуулардын жол жоболору жүргүзүлбөстөн 2024-жылдын ноябрь айында 380,0 миң сомго сатып алуу жүргүзгөн тиешелүү кызмат адамдардын жоопкерчилиги каралсын.

Мамлекеттик инвестициялык каражаттар боюнча Капиталдык оңдоо жана курулуш-куроо иштерине жүргүзүлгөн шайкештик аудити

Суу ресурстары кызматынын алдындагы "Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинин алдындагы Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржыланган долбоорду ишке ашыруу бөлүмү. "Ысык-Көлдүн саркынды сууларын башкаруу" долбоорунун курулуш-оңдоо иштери боюнча

Аныкталды/корутунду

28.05.2021-жылы "Балыкчы шаарына канализациялык-тазалоочу курулмасын долбоорлоого, жеткирүүгө жана орнотууга" "CCCC Tianjin Dredging Co., Ltd, China Road and Bridge Corporation and China Northeast Municipal Engineering Design and Research Institute Co" консорциуму-ишканасы менен Контракт түзүлгөн. Контракттын жалпы суммасы 9 487,6 миң АКШ доллары. 2022-жылдын 6-апрелинде долбоордук-сметалык документтери бекитилген жана Мамлекеттик экспертиза департаментинен корутунду алынган. Милдеттүү тетиктер жана жабдуулар 100% жеткирилген. Объекттин курулушу 2024-жылдын 30-июнунда аяктаган.

Бирок, Долбоорлоодо жытты кетирүүчү курулмалар каралган эмес. Учурда Балыкчы шаарынын тегереги боюнча жагымсыз жыт чыгып жатат. Белгилей кетсек, Балыкчы шаары туристтик аймак болуп саналат жана шаар боюнча Бишкек-Каракол трассасы өтөт.

Мындан тышкары, "Ысык-Көлдүн саркынды сууларды башкаруу" долбоору боюнча Суу ресурстары кызматынын Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржыланган Долбоорду башкаруу бөлүмү тарабынан аудитке аткарылган иштердин актылары берилген жок, келишим "Под ключ" ыкмасы менен түзүлгөнүнө шылтоолоп, аралык төлөм сертификаттары (промежуточные платежные сертификаты) гана берилген. Төлөмдөр Азия өнүктүрүү банкы аркылуу подрядчы тарабынан берилген аралык төлөм сертификатынын негизинде жүргүзүлгөн.

Сунуштама

Аткаруучу - Суу ресурстары кызматынын алдындагы "Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинин алдындагы Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржыланган долбоорду ишке ашыруу бөлүмү подрядчыдан аткарылган иштердин бардык актыларын талап кылсын, ошондой эле Эсептөө палатасына маалымат берилсин.

Суу ресурстары кызматынын алдындагы долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү. Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржыланган "Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу" долбоорунун курулуш-оңдоо иштери боюнча

Аныкталды/корутунду

2024-жылы курулуш учурунда Temelsu и Мотт МакДональд ЛТД (консультациялык компания) тарабынан курулуш объектилери боюнча төмөнкүдөй эскертүүлөр берилген:

1. Чарбалар аралык канал жана Чүй облусунун Чүй районундагы "Осмон" ирригациялык системасы үчүн көмөкчү иштер (лот 2). Р-8 каналын реабилитациялоо.

ПК2+00дөн ПК2+50гө чейин бетондун каптоочу бөлүгү талкаланган. Жумуш кыш мезгилинде, 2023-жылдын декабрь айында аткарылгандыгына байланыштуу бетондун үстүңкү бөлүгү тоңгон. 2024-жылдын жазында

подрядчы тоңгон отсектерди демонтаждап, кайра куюп, түбүнө 11,35 метр куб бетон, 19,2 метр кубга жалпы суммасы 259,1 миң сомго бетон колдонулган.

2. *Жалал-Абад облусунун Ноокен районундагы "Правая Ветка" ирригациялык системасы үчүн чарбалар аралык канал жана көмөкчү иштер.* "Правая Ветка" каналын реабилитациялоо.

ПК172 баштап 40 п.м. канал түбүнүн каптоочу бөлүгү бетондун сапатынын начардыгынан 2024-жылдын вегетация мезгилинен кийин талкаланган. 2024-жылдын күзүндө вегетациядан кийин подрядчы бул участкаду демонтаждап, кайра куйду, натыйжада: демонтаждоо 28,2 миң сом; шагыл даярдоо 19,8 миң сом; түбүн бетондоо 147,2 миң сом; бетон даярдоо 121,0 миң сом. Жалпы суммасы – 316,1 миң сом.

3. *Ош облусунун Ноокат районундагы "Сапарбаева-1" ирригациялык системасы үчүн чарбалар аралык канал жана көмөкчү иштер (лот 1).* Сапарбаев каналын реабилитациялоо.

ПК36+72ден ПК36+97ге чейин 25 п.м. аралыкта каналдын участогу чөгүп кеткен. Бул аймакта жаан-чачындын көптүгүнөн сел жүрүп, ушуга байланыштуу каналга параллелдүү чоң көлөмдөгү суу топтолгон. Натыйжада каналдын бул бөлүгү чөгүп кеткен. 2024-жылдын күзүндө вегетациядан кийин подрядчы демонтаждап, кайра куюп, натыйжада: бетонду демонтаждоо 29,8 миң сомго; тазалоо жана шагыл даярдоо 14,8 миң сомго; бетон 82,2 миң сомго; - жантайыңкы бетин бетондоо 275,2 миң сомго жүргүзүлгөн. Жалпы суммасы – 402,0 миң сом.

Баардыгы болуп 977,2 миң сом (259,1+316,1+402,0) кошумча жумуштар аткарылган. Temelsu и Мотт МакДональд ЛТД Консультациялык компаниясы сунуш кылган 977,2 миң сом суммасындагы бардык калыбына келтирүү иштери подрядчынын эсебинен аткарылган.

Сунуштама

Суу ресурстары кызматынын Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржыланган Долбоорду ишке ашыруу бөлүмүнө курулуш учурунда курулуш иштерине бузууларга жол бербөө боюнча чаралар көрүлсүн.

Эскертүү:

1. Суу ресурстары кызматынын алдындагы "Ичүүчү суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу" мамлекеттик мекемесинин алдындагы Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган долбоорду ишке ашыруу бөлүмү. "Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу" долбооруна убакыттын кыскалыгына байланыштуу курулуш-оңдоо иштерине шайкештик аудити жүргүзүлгөн жок.

2. Суу ресурстары кызматынын Борбордук аппаратында, Аламүдүн РСЧБсында, Панфилов РСЧБсында, Москва РСЧБдсында, Орто-Токой (Касан-Сай) суу сактагыч башкармалыгында шайкештик аудити жүргүзүлдү.

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине караштуу Ветеринардык кызматы боюнча (Ветеринардык кызмат)

Аныкталды/корутунду:

*Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 5-декабрындагы №694 токтому менен бекитилген “Жаныбарларды идентификациялоонун эрежесинин” (аудит мезгилинде юридикалык күчүндөгү) 10-пунктунда төмөнкүдөй көрсөтүлгөн: “Жаныбарларды идентификациялоо мезгилинде жаныбардын ээси аткаруучуга - ветеринардык дарыгерге идентификациялоо боюнча кызмат көрсөтүү үчүн акы, ошондой эле биркалардын, чиптердин жана идентификациялык күбөлүктүн наркын төлөйт. ” 2025-жылдын 1-январына карата жеке ветеринардык дарыгерлер тарабынан колдонулган бирок төлөнбөгөн биркалардын жана чиптердин жалпы суммасы **17 784,6 миң сомду** түзгөн.*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2025-жылдын 3-мартындагы № 105 Жаныбарларды жана жаныбарлардан алынган азыктарды идентификациялоо маселелери жөнүндө токтомунун талаптары так сакталсын, жеке ветеринардык дарыгерлер тарабынан колдонулган бирок төлөнбөгөн биркалардын жана чиптердин наркы **17 784,6 миң сомдук** суммасы республикалык бюджетке кайтаруу боюнча чаралар көрүлсүн.

Аныкталды/корутунду:

*Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун 1-тиркемесинин 12-пунктундагы эселөө коэффициенттери туура эмес колдонулуп эки кызматкерге негизсиз **75,2 миң сом** эсептелинип төлөнгөн.*

2024-жылга бекитилген штаттык ырааттамада каралбаган 3 (үч) бирдиктерге негизсиз кошумча эмгек акы катары жалпы **368,0 миң сом** чегерленип төлөнгөн.

Сунуштама:

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун талаптары так сакталсын;

- мындан ары штаттык ырааттамада каралбаган бирдиктерге негизсиз кошумча эмгек акы эсептөөгө жол берилбесин жана бекитилген штаттык ырааттамага ылайык иш алып барылсын.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 1-августундагы № 266 "Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык

кызматчыларына жана муниципалдык кызматчыларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө" Жарлыгынын 6-пунктунун талаптары сакталбастан, компенсациялык чыгымдар кызматтык сапарда жүргөн кызматкерлерге негизсиз төлөнгөн:

- *Алай райондук ветеринардык башкармалыгында - 12,3 миң сом.* Аудиттин жүрүшүндө негизсиз төлөнгөн компенсациялар, тиешелүү кызматкерлерден 2025-жылдын июнь айына эсептелинген эмгек акыларынан кармалып мекемеге калыбына келтирилди;

- *Ала-Бука райондук ветеринардык башкармалыгында - 6,9 миң сом;*

- *Лейлек райондук ветеринардык башкармалыгында - 5,7 миң сом.* Аудиттин жүрүшүндө №458500074 накталай төлөм тапшырмасы менен бюджетке кайтарылды;

- *Ош шаардык ветеринардык башкармалыгында - 14,2 миң сом.*

Сунуштама:

- транспорттук чыгымдар жана тамактануу үчүн компенсациялык суммаларды төлөөдө, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 1-августундагы № 266 "Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматчыларына жана муниципалдык кызматчыларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө" Жарлыгынын 6-пунктунун талаптары так сакталсын;

- Ала-Бука райондук ветеринардык башкармалыгында компенсация катары негизсиз төлөнүп берилген **6,9 миң сом** жана Ош шаардык ветеринардык башкармалыгындагы **14,2 миң сом** тиешелүү кызматкерлердин эсебинен бюджетке кайтарылсын.

Аныкталды/корутунду

Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында Ветеринардык кызматтын директорунун 2023-жылдын 15-июнундагы № 120-кл буйругунун негизинде Баткен райондук ветеринардык кызматынын башкармалыгынын башчысынын орун басары иштен бошотулган. Биринчи май райондук соту 2023-жылдын 27-сентябрындагы чечими менен жогорудагы директордун буйругу жокко чыгарылып, кызматкер аргасыз бош жүргөндөгү эмгек акысы катары 2024-жылдын 2-апрелиндеги №95 төлөө тапшырмасы менен **60,0 миң сом** Ветеринардык кызматы тарабынан төлөнгөн. Бирок Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин 1009-беренесинин жоболоруна ылайык кызмат адамдары келтирген зыяндын ордун толтурган мамлекет эгерде соттун мыйзамдуу күчүнө кирген өкүмү менен анын күнөөсү аныкталса, ал жакка карата регресс укугуна ээ болот деп көрсөтүлгөн.

Сунуштама

Мындан ары, кызматкерлерди жумуштан бошотууда Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин жана Кыргыз Республикасынын Граждандык кодексинин талаптары так сакталсын. 60,0 миң сом (регресс) жоптуу кызмат адамдары тарабынан бюджетке кайтаруу боюнча чаралар көрүлсүн.

Ош шаардык ветеринардык башкармалыгы боюнча

Аныкталды/корутунду

2024-жылы эмгек акыдан кармалган **59,8 миң сом** суммасында киреше салыгы салык отчетуна көрсөтүлгөн эмес, жыйынтыгында 59,8 миң сомдук киреше салыгы тийиштүү бюджеттин кирешесине которулбай калган, ордуна коюлган жок.

Сунуштама

- Эмгек акы эсептөөдө, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген, “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 8-главасынын 2-параграфынын 343-пунктунун (эмгек акы боюнча милдеттенмелерди эсепке алуу) жана Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин 202-беренесинин талаптары аткарылсын, бюджетке салыктардын өз убагында жана толук төлөнүшү камсыздалсын;

- 59,8 миң сом суммасындагы киреше салыгы тийиштүү бюджеттин кирешесине которулсун.

Аныкталды/корутунду

Эсептелген киреше салыгы өз мөөнөтүндө бюджетке которулбагандыгы себептүү **6,5 миң сом** туум жана **50,9 миң сом** санкция эсептелип бюджетке которулган.

Сунуштама

Эсептелген киреше салыгын өз учурунда бюджетке которуу көзөмөлгө алынсын жана финансылык тартип бузууларга жол берген тиешелүү кызматкерлердин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды/корутунду

Ош шаардык ветеринардык башкармалыгында 2025-жылдын 18-июнуна карата “Касса” менен казына аркылуу өткөн акча каражаттарын салыштырып текшерүүдө, лабораториялардын ветеринардык экспертиза үчүн акы төлөмдөрдөн “Касса” менен накталай алынып, бирок атайын эсепке төгүлбөгөн сумма **117,2 миң сомду** түзгөндүгү аныкталды.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 7-главасынын 290 жана 291-пункттарынын талаптары сакталбастан, акча каражаттары лаборатория кызматкерлери тарабынан чогултулуп, банкка жогорудагы жобонун пункттарында көрсөтүлгөн мөөнөттөрүндө төгүлбөстөн, ар түрдүү убакытта төгүлүп турган.

Сунуштама

- накталай акчаны эсепке алууда, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 7-главасынын 290 жана 291-пункттарынын талаптары сакталсын;

- 117,2 миң сом суммасындагы жетишпеген акча каражаты тиешелүү

кызматкерлерден өндүрүлүп, атайын эсепке төгүлсүн.

Аныкталды/корутунду

Баланста турган негизги каражаттардын, дары-дармектердин, приборлордун жана башка товардык-материалдык баалуулуктардын калдыктарына инвентаризация жүргүзүлүп, жыйынтыгында негизги каражаттардан 140,0 миң сомдук, дары-дармектерден жана приборлордон 300,0 миң сомдук жана башка товардык материалдык баалуулуктардан 11,0 миң сомдук жетишпестик аныкталды, жалпы суммасы **451,0 миң сомду** түздү.

Ошондой эле, **347,7 миң сомдук** чарбалык жана канцелярдык товарлар чыгашаны тастыктоочу документтери, тактап айтканда таркатуу ведомосту, эсептен чыгаруу актысы же материалдык отчету жок бухгалтердик эсептен чыгарылган. Ордуна коюлган жок.

Сунуштама

Негизги каражаттардын жана товардык-материалдык баалуулуктардын бухгалтердик эсебин жүргүзүүдө, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 32-пунктунун талаптары сакталсын. Аудиттин жыйынтыгы менен аныкталган 451,0 миң сомдук жетишпестик жана негизсиз эсептен чыгарылган 347,7 миң сомдук каржы бузуу жооптуу кызматкерлердин эсебинен ордуна коюлсун.

Эскертүү: Ош шаардык ветеринардык башкармалыгында жүргүзүлгөн аудиттин материалдары, укуктук баа берүү үчүн КР Ички иштер министрлигинин Кылмыш иликтөө башкы башкармалыгынын башчысынын орун басары, О.А. Акпаровго 01.07.2025-ж.№ 01-3/188 жөнөтүлгөн.

Аныкталды/корутунду

Бюджеттик каражаттардын эсебинен 5 кызматкерге 21,9 миң сом, атайын эсептин каражаттарынын эсебинен 15 кызматкерге 54,3 миң сом, же жалпы **76,2 миң сом** ашыкча айлык маянага эсептелип төлөнүп берилген жана жылдын аягында мекеменин балансында аталган кызматкерлердин эсебине дебитордук карыз катары көрсөтүлбөгөн.

Сунуштама

Эмгек акыга төлөмдөрүн жүргүзүүдө, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 7-главасынын 3-параграфынын талаптары так сакталсын. Ашыкча айлык маяна катары төлөнүп берилген 76,2 миң сом тиешелүү кызматкерлердин эсебинен калыбына келтирилсин.

Эскертүү: Төмөнкү Ветеринардык кызматы, анын башкармалыктары жана ишканаларында каржы бузуу аныкталган жок: Ветеринардык диагностика жана экспертиза борборунда; Өзгөн райондук ветеринардык башкармалыгында; Араван райондук ветеринардык башкармалыгында; Кара-

Кулжа райондук ветеринардык башкармалыгында; Жалал-Абад шаардык ветеринардык башкармалыгында; Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгында; Токтогул райондук ветеринардык башкармалыгында; Тогуз-Торо райондук ветеринардык башкармалыгында; Ноокен райондук ветеринардык башкармалыгында; Аксы райондук ветеринардык башкармалыгында. Ал эми, Чоң-Алай райондук ветеринардык башкармалыгынын башкы эсепчиси аудит учурунда өргүүдө болгондуктан, аудитке тийиштүү докумендер менен камсыз кылынган эмес, ошол себептүү мекеменин бюджетинин аткарылыша шайкеештик аудит жүргүзүү мүмкүн болгон жок.

Ошондой эле, Чүй (8 башкармалык), Талас (4 башкармалык), Ысык-Көл (6 башкармалык) жана Нарын (5 башкармалык) областтарында жайгашкан ветеринардык башкармалыктарда аудит жүргүзүлгөн жок.

Аныкталды/корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы №471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтому менен бекитилген ченемдер сакталбастан, командировкалык чыгымдарына (жол акы жана жатакана чыгымдарына) ашыкча төлөнгөн учурлар аныкталды, алар:

- Ноокат райондук ветеринардык башкармалыгында **3,8 миң сомго** аныкталып, аудит учурунда бюджетке калыбына келтирилди (20.06.2025-жылдагы №335700034 квитанциясы);

- Баткен райондук ветеринардык башкармалыгында **5,0 миң сомго** аныкталып, аудит учурунда тийиштүү жооптуу кызматкердин кредитордук карызы эсебинен мекемеге калыбына келтирилди;

- Чаткал райондук ветеринардык башкармалыгында **3,2 миң сомго** аныкталып, аудит учурунда бюджетке калыбына келтирилди (02.06.2025-жылдагы №91000075 квитанциясы);

- Сузак райондук ветеринардык башкармалыгында **2,5 миң сомго** аныкталып, аудит учурунда бюджетке калыбына келтирилди (10.06.2025-жылдагы №419200021 квитанциясы);

- Кадамжай райондук ветеринардык башкармалыгында **5,4 миң сомго** аныкталды, ордуна коюлган жок.

Сунуштама:

- командировкалык чыгымдарын төлөөдө, Иш сапардык чыгымдардын ченемдерин белгилөө жана алардын ордун толтуруу тартиби жөнүндө Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актынын талаптары сакталсын;

- Кадамжай райондук ветеринардык башкармалыгында командировкалык чыгымдарга ашыкча төлөнгөн 5,4 миң сом тиешелүү кызматкерлердин эсебинен калыбына келтирилсин.

Аныкталды/корутунду

*Кара-Суу райондук ветеринардык башкармалыгынын башкы эсепчиси С.Саиповага **24,4 миң сом** эмгек акы эсебинен аванс катары берилген, бирок эмгек акысынан кармалган эмес жана жылдын аягына мекеменин балансында*

аталган кызматкердин эсебине дебитордук карыз катары көрсөтүлбөгөн. Аудиттин жүрүшүндө тиешелүү бухгалтердик операциялар жүргүзүлүп, дебитордук карыз катары кызматкердин эсебине коюлду.

Сунуштама:

- эмгек акы эсебинен берилген аванстык төлөмдөрдүн эсебин жүргүзүү, КР Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 7-главасынын 3-параграфынын талаптарына ылайык жүргүзүлсүн;

- дебитордук жашырууга жол берген Кара-Суу райондук ветеринардык башкармалыгынын башкы эсепчисинин жоопкерчилиги каралсын.

Жерди жана сууну көзөмөлдөө боюнча кызматы

Аныкталды/корутунду

Жерди жана сууну көзөмөлдөө боюнча кызматынын текшерүүлөрүнүн жыйынтыгында жалпысынан айыл чарба жоготууларын калыбына келтирүү боюнча доо арыз негизинде 10 258,0 миң сомго доо салынган, анын ичинен 5 337,7 миң сом өндүрүлгөн же **4 920,2 миң сомго** доого чегерилген акча каражаты өндүрүлбөй калган.

Сунуштама

Доо арыздардын эсебинен салынган жана өндүрүлбөй калган 4 920,2 миң сом суммасындагы акча каражаты өндүрүлсүн.

Балык өнөр жай комплекси департаменти боюнча (Департамент)

Аныкталды/корутунду

КР Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги №240 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызматтык жана нөөмөттүк автотранспортун пайдаланууну тартипке келтирүү боюнча чаралар жөнүндө” токтомун бузууга жол берилип, Балык өнөр жай комплекси департаментинин балансында 3 авто унаа лимиттен ашык экендиги көрсөтүлгөн.

Мындан тышкары Департаментке 2023-жылдын 9-декабрында Корея деңиз институнун Вице президентинин жазган катынын негизинде Хундай Портер 2 маркасындагы авто унааны Корея деңиз институнун долбоорунун эсебинен алынып берилген. Департаментке тиешелүү болгон Хундай Портер катталган күнү 2023-жылдын 30-ноябры. Алынган баасы **18 500 АКШ доллары** же **1 647,2 миң сом** (2023-жылдын 30-ноябрына карата КР УБнын курсу 89,04 сом АКШ доллары). Аталган Хундай Портер авто унаасы 2023-жылдын 30-ноябрынан бери Департаменттин балансына алынган эмес.

Сунуштама:

- Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги тарабынан Балык өнөр жай комплекси

департаментинин балансындагы, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги №240 токтомуна шайкеш келбеген лимиттен ашыкча болгон 3 авто унааны Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине өткөрүп берүү жагы каралсын;

- баасы 18 500 АКШ долларлык же 1 647,2 миң сом Хундай Портер авто унаасын бухгалтердик баланска алынышы камсыздалсын.

Аныкталды/корутунду

2024-жылга түзүлгөн негизги каражаттардын кыймылынын №00000123 катарында балыктарга тоют даярдоочу тоют майдалагыч мүлк баштапкы баасы 8 955 136 сом, топтолгон амортизациясы 4 701 446 сомго эсептелген, баланстык калдык баасы 4 253 689 сомду түзөт. Балыктарга тоют даярдоочу тоют майдалагыч мүлк 2017-жылдын 4-июлунда Балык жана мал чарба, жайыттар департаментинин жетекчиси тарабынан “Аква-Сервис” ЖЧК жетекчиси убактылуу пайдаланууга 10 жылдык мөөнөткө же 2027-жылдын 31-декабрына чейин ижарага берилген. Келишимдин 1-бөлүгүнүн 1.2. бөлүмчөсүндө көрсөтүлгөн жеке ишкер бир жылдын ичинде Департаментке 5,0 тонна даярдалган тоютту бекер берет. Жеке ишкер өз мүмкүнчүлүгүнө карап бир жылдын ичинде Департаментке 10,0 тонна даярдалган балыктын тоютун бекер бере тургандыгы көрсөтүлгөн. Жогоруда түзүлгөн келишимдин негизинде Балык өнөр жай комплекси департаментинде 2024-жылдын ичинде “Аква-Сервис” ЖЧКсы тарабынан эч кандай балыктардын тоюту кириштелген жана чыгышталган эмес. Департаменттин бухгалтериясында балыктардын тоюту боюнча эч кандай эсеп-кысап операциялары жүргүзүлгөн эмес.

Сунуштама:

- “Аква-Сервис” ЖЧКсы менен өз ара эсептешүүлөр жүргүзүлсүн;
- “Аква-Сервис” ЖЧКсынан 5,0 тонна балыктын тоютун өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн.

Айыл чарба өсүмдүктөрүн жана

багбанчылыкты экспертизалоо боюнча департаменти

Аныкталды/корутунду

Департаменттин балансында 2025-жылдын 1-январына карата 18 даана автоунаа болгон, баштапкы жалпы баасы 4 061,0 миң сом, топтолгон амортизациясы 3 567,4 миң сомго эсептелген, баланстык жалпы калдык баасы 493,6 миң сом калган, анын ичинен иштеген техникалар 4 даана техника, 14 даана техника иштебейт, техникалар райондордогу Департаменттин тармактарына берилген. Техникалардын эскиликтери жеткен, тактап айтканда 1989-жылдан 2003-жылдары чыккан техникалар баланстык баалары калган эмес.

Сунуштама

Жараксыз авто унааларды жокко чыгаруу боюнча иш чаралары жүргүзүлсүн.

Асыл тукум мал чарбасы, жайыт жана тоют департаменти боюнча Аныкталды/корутунду

Аудит учурунда белгилүү болгондой Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 111-пунктунун жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы №471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун талаптары так сакталбай командировкага чыккан кызматкерлер өзүнүн атынан такси кызматындагы жеке ишкерлер менен келишим түзүп ашыкча акча каражаттарын төлөгөн. 2024-жылы командировкалык чыгымдары жалпы **42,3 миң** сомго негизсиз ашыкча төлөнүп берилген.

Сунуштама

Мындан ары Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 111-пунктунун жана Иш сапардык чыгымдардын ченемдерин белгилөө жана алардын ордун толтуруу тартиби жөнүндө Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актынын талаптары так сакталсын. Командировкалык чыгымдарга 42,3 миң сом негизсиз ашыкча төлөнгөн каражат жооптуу кызматкерлерден калыбына келтирилсин.

Аныкталды/корутунду

1-келишим: 2024-жылдын 11-майында жайыт чөп уруктарын “Райграс пастбищный” 50983 кг, 14275,2 миң сомго жана “Овсяница луговая” 51161 кг 13557,7 миң сомго жалпы 27832,9 миң сомго сатып алууга №240511443010058 конкурс жарыяланган. Конкурстун жыйынтыгында жеке ишкер менен 27628,6 миң сомго 2024-жылдын 3-июнунда №8-24 келишим түзүлгөн, келишим боюнча уруктарды 2024-жылдын 1-сентябрына чейин жер жерлерге жеткирип берүү милдетин алат, бирок келишим аткарылган эмес.

2-келишим: 2024-жылдын 5-июлунда жайыт чөп уруктарын “Житняк узкоколосый” -69530 кг, 20094,2 миң сомго, “Кострец безостый” 49151 кг, 18136,7 миң сомго, “Овсяница луговая” 19044 кг, 5046,7 миң сомго, “Ежа сборная” 10430 кг, 2816,1 миң сомго, “Тимофеевка луговая” 45415 кг, 11717,1 миң сомго сатып алууга № 240705453962857 конкурс жарыяланган. Конкурстун жыйынтыгында жеке ишкер менен жалпы 56376,8 миң сомго 2024-жылдын 2-августунда №11-24 келишим түзүлгөн, келишим боюнча уруктарды 2024-жылдын 13-сентябрына чейин жер жерлерге жеткирип берүү милдетин алат, бирок келишим толук аткарылган эмес, тактап айтканда “Житняк узкоколосый”, “Кострец безостый”, “Овсяница луговая” аткарылат, ал эми “Ежа сборная” 10430 кг, 2816,1 миң сомго, “Тимофеевка луговая” 45415 кг, 11308,3 миң сомго урук жеткирилген эмес. Жеке

ишкердин 2024-жылдын 10-сентябрындагы кайрылуусу менен (форс мажор) келишимдин жогорудагы шартын 2024-жылдын 30-ноябрына чейин узартуу боюнча 2024-жылдын 16-сентябрында №2 кошумча келишим түзүлөт. 2-келишимдин мөөнөтүн 2024-жылдын 31-декабрына чейин узартуу боюнча 2024-жылдын 16-сентябрында №1 кошумча келишим түзүлөт. Жалпы 2 келишимдин суммасы 84005,4 миң сомду түзөт. Алынып келип таратылган уруктардын суммасы 42252,3 миң сом. Аткарылбай калган келишимдин суммасы 41753,1 миң сом. 2024-жылдын 31-декабрында келишимди бузуу боюнча №3 келишим түзүлөт. Биринчи келишимдин 7.1 пунктунда, мөөнөтүнөн кечиксе келишимдин жалпы суммасына, күнүнө 0,02 %, максималдуу сумма 0,2 % айып төлөөрү көрсөтүлгөн. Бирок Департамент тарабынан эч кандай иш аракеттер жүргөн эмес. Жалпы айып пулдун суммасы **55,3 миң сомду** түзөт. Жана ошондой эле сатып алууда жеке ишкер тарабынан берилген сертификаттын көчүрмөлөрү сунушталган. Бирок урук өндүргөн ишканалар менен жеке ишкердин ортосунда түзүлгөн түздөн-түз келишимдер аудит учурунда, сатып алуу иш кагаздарынын тизиминде жок болгондугуна байланыштуу көрсөтүлгөн жок.

Сунуштама

- 2024-жылдын 3-июнундагы №8-24 келишимдин 7.1 пунктуна ылайык 55,3 миң сом айып пулду жеке ишкерден өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн;

- “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптары жана жеке ишкер менен түзүлгөн келишимдин шарттары так аткарылсын.

Аудит Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын аудитору Б.А.Рыскулиевдин жетекчилиги астында башкы мамлекеттик инспектор И.К.Абдылакимов, мамлекеттик инспекторлор Ж.Т. Орозобеков, А.Келдибеков, Н.Б.Бердикеев, Ж.А.Салиев, Б.У.Исаков, Турдубай уулу Т., Б.К.Джайлобаев тарабынан жүргүзүлдү.

Аудитор

Б.А. Рыскулиев